

Záverečné zistenia k zlúčenej piatej a šiestej periodickej správe Slovenska¹ Výboru pre odstránenie diskriminácie žien (CEDAW)

s určením zodpovedných rezortov a zapracovanými stanoviskami

1. Výbor na svojom 1359. a 1360. zasadnutí dňa 12. novembra 2015 (pozri CEDAW/C/SR.1359 a 1360) posúdil zlúčenú piatu a šiestu periodickú správu Slovenska (CEDAW/C/SVK/5-6). Zoznam doplňujúcich otázok výboru je uvedený v dokumente CEDAW/C/SVK/Q/5-6 a odpovede Slovenska sú uvedené v dokumente CEDAW/C/SVK/Q/5-6/Add.1.

A. Úvod

2. Výbor oceňuje, že zmluvná strana predložila svoju zlúčenú piatu a šiestu periodickú správu. Ďalej oceňuje aj písomné odpovede zmluvnej strany na zoznam doplňujúcich otázok zostavený jeho pracovnou skupinou pred zasadnutím. Víta ústnu prezentáciu delegácie a poskytnuté doplňujúce objasnenia, ktoré boli odpoveďami na ústne otázky položené výborom počas dialógu.

3. Výbor prijal delegáciu zmluvnej strany vedenou Jeho Excelenciou pánom Fedorom Rosochom, stálym predstaviteľom SR pri OSN v Ženeve. Delegácia bola ďalej zložená zo zástupcov a zástupkýň Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, Ministerstva spravodlivosti SR a Stálej misie SR pri OSN v Ženeve.

B. Pozitívne stránky

4. Výbor víta dosiahnutie pokroku od posúdenia štvrtej periodickej správy zmluvnej strany (CEDAW/C/SVK/4) v roku 2008 v oblasti prijímania legislatívnych reforiem, predovšetkým zmeny a doplnenia zákona č. 365/2004 Z. z. (Antidiskriminačný zákon) v roku 2012 (s nadobudnutím účinnosti v roku 2013), ktorými sa zaviedlo prijímanie dočasných vyrovnávacích opatrení na základe pohlavia a rodu popri verejných inštitúciách aj pre súkromné subjekty.

¹ Originál anglický, oficiálny preklad: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

5. Výbor víta snahy zmluvnej strany o zdokonalenie svojho inštitucionálneho a politického rámca zameraného na urýchlenie odstránenia diskriminácie žien a podporu rodovej rovnosti, ako napríklad prijatie Celoštátnej stratégie a Akčného plánu rodovej rovnosti v Slovenskej republike na roky 2014 - 2019 a Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách na roky 2014 - 2019.

6. Výbor víta skutočnosť, že v období od posúdenia predchádzajúcej správy zmluvná strana:

a) ratifikovala Opčný protokol k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach v roku 2012;

b) podpísala Dohovor Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácejmu násilliu (Istanbulský dohovor) v roku 2011;

c) ratifikovala Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím a opčný protokol k nemu v roku 2010.

C. Hlavné problematické oblasti a odporúčania

Parlament (Národná rada Slovenskej republiky)

7. Výbor zdôrazňuje zásadnú úlohu zákonodarnej moci pri zabezpečovaní úplnej implementácie dohovoru (pozri stanovisko výboru k jeho vzťahu s poslancami a poslankyňami parlamentov, ktoré bolo prijaté na štyridsiatom štvrtom zasadnutí v roku 2010). Výbor vyzýva parlament, aby v súlade so svojím mandátom uskutočnil kroky nevyhnutne potrebné pre implementáciu týchto záverečných zistení v období do najbližšieho podania správy v súlade s dohovorom.

Vymedzenie pojmov rodová diskriminácia a rodová rovnosť

8. Výbor uvítal zmeny a doplnenia Antidiskriminačného zákona, ktorý výslovne označuje sexuálne obťažovanie za jednu z foriem diskriminácie, a ktorý zaviedol dočasné vyrovnávacie opatrenia na základe pohlavia a rodu. Výbor je však naďalej znepokojený tým, že zmeny a doplnenia nezaviedli podstatnú zmenu základných ustanovení Antidiskriminačného zákona. Vymedzenie pojmu diskriminácia ako „akékoľvek konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s jednou osobou zaobchádza menej priaznivo ako s inou osobou“, rovnako ako aj zásada rovnakého zaobchádzania podľa tohto zákona nie sú v súlade so zásadami materiálnej rovnosti na základe pohlavia, vymedzenými v článkoch 1 a 2 dohovoru.

9. Opakovane zdôrazňujúc svoje predchádzajúce odporúčania (CEDAW/C/SVK/CO/4, odsek 9) výbor odporúča, aby zmluvná strana prehodnotila Antidiskriminačný zákon s cieľom odstrániť všetky formy diskriminácie žien vo všetkých oblastiach vymedzených v článku 2 Dohovoru v súlade so všeobecným odporúčaním č. 28 o základných povinnostiach zmluvných strán podľa článku 2 Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien.

Príloha 2

Zodpovednosť:	MS SR, MPSVR SR
----------------------	------------------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Všeobecný zákaz diskriminácie je zakotvený v čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky, ktorá poskytuje ochranu vyžadovanú čl. 2 Dohovoru a je v súlade s požiadavkami všeobecného komentára č. 28. Vzhľadom na právomoc Ústavného súdu SR prejednávať individuálne sťažnosti, ak sú namietané porušenia základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, a ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd, má Ministerstvo spravodlivosti SR za to, že je zabezpečená i osobitná súdna ochrana práv zakotvených v Dohovore. Antidiskriminačný zákon plní špecifickú úlohu vo vybraných oblastiach spoločenských vzťahov a rozšírenie vecnej pôsobnosti zákona Ministerstvo spravodlivosti SR neplánuje.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR:

Slovenský antidiskriminačný zákon je moderným a progresívnym právnym aktom, zabezpečujúcim dostatočnú ochranu pred diskrimináciou. Vychádza najmä z legislatívy Európskej únie (EÚ), pričom zabezpečuje ochranu nad rámec požiadaviek EÚ. Novelou z roku 2013 boli rozšírené možnosti uplatňovania dočasných vyrovnávacích opatrení aj z dôvodov pohlavia alebo rodu, čím boli aplikované Záverečné zistenia Výboru CEDAW z roku 2008.

MPSVR SR sa stotožňuje so stanoviskom Ministerstva spravodlivosti a nevidí potrebu osobitnej novelizácie, nakoľko Antidiskriminačný zákon ako i ostatná legislatíva počnúc Ústavou SR plne vyhovujú požiadavkám Dohovoru CEDAW uvedených v článku 2.

Prístup k spravodlivosti a prostriedkom nápravy

10. Výbor zaznamenal pozitívne opatrenia, ktoré zmluvná strana prijala s cieľom uľahčiť ženám prístup k spravodlivosti, vrátane zriadenia Centra právnej pomoci a Slovenského národného strediska pre ľudské práva, ako aj zmeny a doplnenia Antidiskriminačného zákona, ktoré preniesli dôkazné bremeno na žalovanú stranu, zvýšili maximálnu hranicu pre poskytovanie právnej pomoci a umožňujú vedenie súdnych sporov vo verejnom záujme. Výbor je však znepokojený nízkou úrovňou dodržiavania a vymožiteľnosti zákona, predovšetkým:

a) súdy sa iba zriedka zaoberajú prípadmi diskriminácie na základe pohlavia a rodu, odškodnenia v prípadoch diskriminácie nie sú pre ženy a dievčatá primerané, predovšetkým v prípadoch týkajúcich sa rómskych a iných znevýhodnených skupín žien, ženy a dievčatá nemajú dôveru v efektívnosť súdnych prostriedkov nápravy a obávajú sa možnej stigmatizácie a opätovnej viktimizácie;

b) cenovo prijateľná a kvalitná právna pomoc zostáva pre mnohé ženy nedostupná napriek rozšírenému pokrytiu bezplatnej právnej pomoci, súdne poplatky sú vysoké, presun dôkazného bremena nie je súdmi dôsledne implementovaný a často dochádza k priet'ahom v súdnych konaniach.

11. **V súlade so všeobecným odporúčaním výboru č. 33 o prístupe žien k spravodlivosti výbor odporúča zmluvnej strane, aby:**

a) **vypracovala komplexnú politiku eliminácie inštitucionálnych, sociálnych, ekonomických, technologických a iných prekážok, ktorým**

Príloha 2

čelia ženy pri získavaní prístupu k spravodlivosti, kladúc pritom dôraz na rómske ženy, ktoré sú neúmerne vystavené viacnásobnej diskriminácii¹.

b) urýchlila právnu reformu na účely zvýšenia efektivity a účinnosti súdnych konaní a zabezpečenia primeraného odškodnenia ženám, ktoré sa stali obeťami diskriminácie na základe pohlavia alebo rodu a porušenia ich ľudských práv vyplývajúcich z dohovoru.

Zodpovednosť:	MS SR, MV SR (ÚSVSRRK)
----------------------	-------------------------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Ministerstvo spravodlivosti SR priebežne prijíma opatrenia na zlepšenie prístupu k spravodlivosti a zvýšenia efektivity a účinnosti konaní, či už formou legislatívnych zásahov, napr. reformou exekučných konaní, alebo formou opatrení v rámci správy súdov ako je elektronizácia justície, alebo posilňovaním kapacít Centra právnej pomoci.

Otázka primeraného odškodnenia v prípadoch diskriminácie je súčasťou implementácie Akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie na roky 2016-2019.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity:

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity má záujem spolupracovať s Ministerstvom spravodlivosti SR pri tvorbe komplexnej politiky eliminácie prekážok prístupu k spravodlivosti a právnej ochrane rómskych žien vystavených viacnásobnej diskriminácii. Priestor pre uvedenú spoluprácu vidí Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity aj vzhľadom na pripravovaný akčný plán stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020, a to pre oblasť D.2.6. Oblasť nediskriminácie, ktorá sa globálne zameriava na zvýšenie účinnosti ochrany Rómov pred diskrimináciou efektívnejším využívaním antidiskriminačnej legislatívy. Uvedená spolupráca sa môže dotýkať aj úpravy inštitútu viacnásobnej diskriminácie, ktorá doposiaľ nie je výslovne ako právny inštitút upravená v Antidiskriminačnom zákone.

Národná inštitúcia pre ľudské práva

12. Výbor zaznamenal, že v marci 2014 bol Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva obnovený štatút B. Zostáva však naďalej znepokojený tým, že stredisko nemá dostatočne zabezpečené financovanie zaručujúce ľudské, technické a finančné zdroje a prostriedky pre zabezpečenie praktickej vymožitelnosti Antidiskriminačného zákona, vrátane poskytovania právnej pomoci a právneho zastúpenia, a jeho politická nezávislosť nie je dostatočne chránená.

13. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby:

a) urýchlila prijatie plánovanej novely Zákona o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva s cieľom zvýšiť jeho efektívnosť, posilniť jeho politickú a rozpočtovú nezávislosť a schopnosť proaktívneho poskytovania právnej asistencie alebo právneho zastupovania v prípadoch diskriminácie žien a násillia na ženách, vrátane sexuálneho násillia a obťažovania;

Príloha 2

b) vyčlenila pre stredisko dostatok ľudských, technických a finančných zdrojov a prostriedkov;

c) umožnila stredisku monitorovať vyšetrowanie prípadov týkajúcich sa práv žien a viacnásobnej diskriminácie.

Zodpovednosť:	MS SR
----------------------	--------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Uznesením vlády SR č. 71/2015 v znení uznesenia vlády SR č. 467/2015 a uznesenia vlády SR č. 70/2016 bola ministerke spravodlivosti uložená úloha B.11. pripraviť participatívnym a odborným spôsobom komplexnú právnu úpravu Slovenského národného strediska pre ľudské práva a predložiť ju na rokovanie vlády. K vypracovaniu novely zákona bola na ministerstve spravodlivosti zriadená pracovná skupina zložená zo zástupcov štátnej správy, akademickej obce a mimovládneho sektora.

Po ukončení práce pracovnej skupiny občianska komora vyjadrila názor, že novelizácia zákona o stredisku nerieši celú šírku problematiky a požiadala ministerku spravodlivosti o vypracovanie koncepcie inštitucionálneho zabezpečenia ochrany a podpory ľudských práv tak, aby akákoľvek nová legislatíva zabezpečila komplementaritu existujúcich subjektov ochrany ako je stredisko, verejný ochranca práv, komisár pre deti a komisár pre osoby so zdravotným postihnutím a i. Ministerstvo spravodlivosti SR sa s návrhom stotožnilo a odložilo novelizáciu zákona o Slovenskom národnom stredisku pre ľudské práva do vypracovania navrhovanej koncepcie.

Vnútroštátny mechanizmus na podporu žien

14. Výbor zaznamenal, že v roku 2012 bolo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR poverené vykonávaním funkcie ústredného orgánu štátnej správy pre rodovú rovnosť a odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí prevzal zodpovednosť za koordináciu štátnej politiky rodovej rovnosti a nediskriminácie. Výbor rovnako víta navýšenie ľudských zdrojov a finančných prostriedkov odboru, ako aj vytvorenie dotačnej schémy v roku 2012 na podporu aktivít alebo činnosti mimovládnych organizácií podporujúcich rodovú rovnosť. Napriek tomu je výbor znepokojený:

a) úrovňou politického vplyvu a koordinačnou kapacitou odboru, predovšetkým v súvislosti s riadením Celoštátnej stratégie rodovej rovnosti na roky 2014 - 2019;

b) vysokou mierou závislosti financovania odboru od európskych štrukturálnych fondov a iných bilaterálnych partnerov, čo nemusí zaručovať dlhodobú udržateľnosť implementácie stratégie, ako aj znížením objemu finančných prostriedkov vyčlenených pre mimovládne organizácie a nedostatkom jednoznačných kritérií oprávnenosti.

15. **Výbor odporúča zmluvnej strane, aby:**

a) **posilnila rozhodovacie právomoci a vplyv odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí s cieľom posilniť jeho koordinačnú úlohu a kapacity v súvislosti s implementáciou Celoštátnej stratégie rodovej rovnosti na roky 2014-2019;**

b) zabezpečila udržateľnosť celoštátnej stratégie prostredníctvom zvýšenia objemu finančných prostriedkov odboru zo štátneho rozpočtu;

c) stanovila jednoznačné a transparentné kritériá oprávnenosti pre financovanie mimovládnych organizácií, založené na medzinárodných ľudsko-právnych štandardoch vrátane dohovoru, a monitorovala dopady daného financovania so zreteľom na podporu rodovej rovnosti a uplatňovania práv žien.

Zodpovednosť: **MPSVR SR**

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR:

MPSVR SR je toho názoru, že postavenie odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí ako priamo riadeného útvaru ministrom je už v najvyššej možnej hierarchii v rámci štátnej správy. Na plnenie úloh vyplývajúcich z Celoštátnej stratégie rodovej rovnosti na roky 2014-2019 sú v príslušnom akčnom pláne identifikované finančné zdroje, ktoré pochádzajú z rôznych verejných zdrojov.

K písm. c), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR poskytuje dotácie na podporu rozvoja sociálnej oblasti a rodovej rovnosti na základe zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti ministerstva v znení neskorších predpisov. Za účelom odborného hodnotenia predkladaných žiadostí je spracovaný hodnotiaci hárok pre odborných hodnotiteľov. Potrebné informácie súvisiace so schvaľovaním dotácií na podporu rodovej rovnosti z kapitoly Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR sú dostupné na webovej stránke Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR².

Dočasné vyrovnávacie opatrenia

16. Výbor zaznamenal, že zmeny a doplnenia Antidiskriminačného zákona z roku 2013 umožnili nielen verejným inštitúciám, ale všetkým právnickým osobám vrátane súkromných spoločností prijímať dočasné vyrovnávacie opatrenia a rozšírili ich pôsobnosť tak, aby tieto opatrenia adresovali znevýhodnenia vyplývajúce z rodovej diskriminácie. Napriek tomu je výbor znepokojený tým, že dočasné vyrovnávacie opatrenia prijaté v Antidiskriminačnom zákone odrážajú iba obmedzené pochopenie a aplikáciu konceptu dočasných vyrovnávacích opatrení zmluvnou stranou.

17. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby v súlade s článkom 4 (1) Dohovoru a všeobecným odporúčaním výboru č. 25 o dočasných vyrovnávacích opatreniach prijala dočasné vyrovnávacie opatrenia vo všetkých oblastiach Dohovoru, v ktorých sú ženy nedostatočne rešpektované alebo znevýhodňované.

Zodpovednosť: **MS SR, MPSVR SR**

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Ministerstvo spravodlivosti SR vytvorilo podmienky na čiastočnú implementáciu tohto odporúčania

² <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/poskytovanie-dotacii/>

Príloha 2

umožnením prijímania dočasných vyrovnávacích opatrení v oblastiach pokrytých Antidiskriminačným zákonom (teda nie vo všetkých oblastiach Dohovoru) v roku 2013. Ministerstvo spravodlivosti SR zastáva názor, že uvažovať o rozšírení využitia tohto inštitútu možno až po dôslednej analýze využitia existujúceho rámca, ktorý nie je zatiaľ podľa dostupných informácií využívaný takmer vôbec. V nadväznosti na uvedené navrhuje, aby v tomto bode boli zodpovedné všetky ministerstvá v záujme zvyšovania povedomia o existujúcich možnostiach.

MPSVR SR:

MPSVR SR prijíma a podporuje dočasné vyrovnávacie opatrenia je v zmysle Antidiskriminačného zákona najmä so zameraním na trh práce a odstraňovanie rodovo podmieneného násillia. Súčasne vytvára rámcové podmienky a predpoklady na to, aby boli tieto prijímané právnickými osobami, a to aj v súvislosti s projektmi podporovanými z Európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Stereotypy

18. Výbor so znepokojením zaznamenal, že

a) diskriminačné stereotypy o úlohách a zodpovednostiach žien a mužov v spoločnosti a rodine sú v zmluvnom štáte hlboko zakorenené a ženy naďalej nesú neúmerný podiel zodpovednosti za rodinu a domácnosť;

b) nešťátne subjekty, vrátane cirkevných a občianskych organizácií, médií a politikov, zorganizovali silné kampane presadzujúce tradičné rodinné hodnoty, prehnane zdôrazňujúce úlohu žien ako matiek a poskytovateľiek starostlivosti a kritizujúce rodovú rovnosť ako „rodovú ideológiu“.

19. Výbor naliehavo žiada zmluvnú stranu, aby:

a) uskutočnila informačné a vzdelávacie aktivity pre ženy aj mužov o zdieľaní zodpovednosti za rodinu a domácnosť medzi ženami a mužmi;

b) zintenzívnila svoje úsilie v oblasti prijímania účinných a proaktívnych opatrení, akými sú kampane na zvyšovanie povedomia a verejné vyhlásenia vysokých vládnych predstaviteľov, s cieľom podporiť chápanie rodovej rovnosti v súlade s medzinárodnými ľudsko-právnymi štandardmi a potlačiť snahy akýchkoľvek aktérov o podceňovanie alebo degradáciu úsillia o dosiahnutie rodovej rovnosti označovaním predmetných opatrení za ideológiu.

Zodpovednosť:	MPSVR SR v spolupráci s MS SR, MK SR a MŠVVaŠ SR
---------------	---

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR:

MPSVR SR vytvára rámcové podmienky pre rovnovážnejšie rozdelenie zodpovednosti za starostlivosť o deti a iných závislých členov a členky rodiny. Príkladom podpory rovnocenného rodičovstva je neustále sa zvyšujúci počet otcov čerpajúcich materskú dovolenku, ktorý sa každým rokom zdvojnásobuje. Zároveň vytvára ministerstvo podmienky na zlepšenie služieb v oblasti zosúladenia rodinného a pracovného života, a to aj podporou flexibilných foriem práce špecificky pre matky malých detí a podporou zariadení starostlivosti o deti. Možnosti štátnych orgánov v ovplyvňovaní konkrétnych rozhodnutí na úrovni rodín sú však limitované a štát akceptuje rôzne životné a svetonázorové východiská a životné filozofie jednotlivcov a rodín.

Príloha 2

MPSVR SR sa hlási k Celoštátnej stratégii rodovej rovnosti tak, ako bola prijatá vládou v roku 2014. Táto jasne deklaruje východiská a vysvetľuje pojmy súvisiace s rodovou rovnosťou, v čom bude najmä prostredníctvom odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí pokračovať aj v budúcnosti a vysvetľovať východiská rodovej rovnosti pri všetkých príležitostiach.

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Ministerstvo spravodlivosti SR je pripravené v tejto oblasti poskytnúť potrebnú súčinnosť rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny.

Ministerstvo kultúry SR:

Ministerstvo kultúry SR má vo svojej pôsobnosti dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín, ktorý je zameraný na podporu kultúrnych aktivít smerujúcich k prevencii a eliminácii všetkých foriem násillia, diskriminácie, rasizmu, xenofóbie a extrémizmu vrátane kultúrnych aktivít na podporu rodovej rovnosti a prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

MŠVVaŠ SR uvedené odporúčania už plní. Prostredníctvom Pedagogicko-organizačných pokynov na príslušný školský rok pravidelne vydáva usmernenie organizácie školského roka, poskytuje podstatné informácie a odporúčania k výchovno-vzdelávaciemu procesu v školách a školských zariadeniach zaradených v sieti škôl a školských zariadení Slovenskej republiky. Celá kapitola je zameraná na problematiku výchovy a vzdelávania k ľudským právam vrátane rovnosti muža a ženy. Jedným z pokynov je, aby problematika v oblasti ľudských práv, práv dieťaťa, rovnosti muža a ženy, predchádzania všetkým formám diskriminácie, xenofóbie, antisemitizmu, intolerancie a rasizmu a v oblasti problematiky migrácie, atď. bola povinne zapracovaná do školských vzdelávacích programov.

Ďalej MŠVVaŠ SR v súlade so zákonom č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov poskytuje finančné prostriedky na rozvojové projekty pre školy. Konkrétne v roku 2017 na „Podporu výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v základných školách“ a „Podporu regionálnej a multikultúrnej výchovy žiakov patriacim k národnostným menšinám“. Jednou z prioritných tém výziev sú aj aktivity rozvíjajúce spoluprácu s rodičmi. Ďalšie vzdelávanie bude uskutočňovať Metodicko-pedagogické centrum (ďalej len „MPC“), ktoré je podľa § 14 ods. 2 písm. c) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov rozpočtovou organizáciou zriadenou MŠVVaŠ SR. Činnosť MPC je zameraná na výkon metodickej činnosti a na ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov a nepedagogických zamestnancov. V jeho pôsobnosti sú školy a školské zariadenia na území Slovenskej republiky.“

Násillie na ženách

20. Výbor víta zriadenie národnej 24-hodinovej linky na pomoc ženám, ktoré sa stali obeťami násillia, sériu zmien a doplnení právnych predpisov, ktorými sa trestá nebezpečné prenasledovanie alebo nútené sobáše, a ktoré prispeli k účinnosti Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním v rámci vnútroštátneho súdneho poriadku. Napriek tomu výbor so znepokojením zaznamenal:

a) značné omeškania v prijímaní komplexných právnych predpisov v oblasti násillia na ženách, vrátane domáceho násillia, a v ratifikácii Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácejmu násilliu a o boji proti nemu;

b) nízku mieru ohlasovania prípadov násillia na ženách samotnými obeťami, nízky počet prípadov stíhania a odsúdenia páchatel'ov, ako aj

obmedzené uplatňovanie ochranných príkazov políciou, predovšetkým v prípadoch sexuálneho násillia;

c) absenciu koordinovaného systému preventívnych opatrení a podpore obetiam, vrátane poskytovania bývania a právnej, lekárskej a psychologickej pomoci v prípadoch rodovo podmieneného násillia na ženách;

d) vysoký výskyt rodovo podmieneného násillia a škodlivých praktík na ženách, vrátane obchodovania so ženami a nútených sobášov, predovšetkým medzi rómskymi ženami žijúcimi v segregovaných oblastiach.

21. Odvolávajúc sa na všeobecné odporúčanie č. 19 o násillí na ženách, výbor naliehavo žiada zmluvnú stranu, aby:

a) urýchlila prijatie zákona o prevencii a odstránení násillia na ženách a domáceho násillia v súlade s Dohovorom Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácejmu násilliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor), ako aj ratifikáciu Istanbulského dohovoru, ktoré zabezpečia rodovo špecifický prístup k tomuto problému a zabezpečia aktívnu a zmysluplnú účasť organizácií na ochranu práv žien, predovšetkým tých, ktorých činnosť sa zameriava na znevýhodnené a marginalizované skupiny žien, na implementácii a monitorovaní týchto právnych predpisov;

b) zabezpečila, aby boli páchatelia násillia a škodlivých praktík na ženách stíhaní a potrestaní ukladaním sankcií zodpovedajúcich závažnosti spáchaných trestných činov, aby účinne vymáhala a monitorovala dodržiavanie ochranných príkazov voči páchatelom domáceho násillia, a aby zabezpečila dostatočnú dobu trvania takýchto príkazov s cieľom primeranej ochrany dotknutých žien;

c) zabezpečila pre ženy - obeť násillia primeraný prístup k ochrane a pomoci, vrátane zaistenia dostatočného počtu štátom financovaných bezpečných ženských domov na celom území zmluvného štátu, a zvyšovala informovanosť žien a širokej verejnosti o trestnom charaktere násillia na ženách, vrátane domáceho a sexuálneho násillia, s cieľom povzbudzovať ženy, aby nahlasovali prípady násillia na nich páchané;

d) prijala a účinne implementovala cielený program na odstránenie rodovo podmieneného násillia a škodlivých praktík na rómskych ženách a dievčatách a zhromažďovala štatistické údaje o všetkých formách rodovo podmieneného násillia, vrátane domáceho násillia, rozdelené podľa pohlavia, veku, etnického/menšinového postavenia a vzťahu medzi obeťou a páchatelom, a aby uskutočňovala prieskumy a výskum o miere násillia na ženách v zmluvnom štáte a o jeho základných príčinách.

Zodpovednosť:	MPSVR SR, MS SR, MV SR (ÚSVSRRK)
----------------------	---

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

MPSVR SR uvádza, že úlohy, ktoré sa nachádzajú v odporúčaní Výboru plní z vlastnej iniciatívy už predtým, ako bola prerokovaná 5. a 6. periodická správa k CEDAW. MPSVR SR naďalej bude robiť

Príloha 2

aktivity a podporovať iniciatívy na zlepšenie pomoci ženám, obetiam domáceho násillia, a ich deťom, s dôrazom na zabezpečenie fungovania systému účinnej prevencie a zabezpečenie pomoci a podpory obetiam. Za týmto účelom je vládou prijatý Národný akčný plán pre elimináciu a prevenciu násillia na ženách na roky 2014 -2019, ktorý obsahuje jasne definované úlohy s termínami a zodpovednosťou jednotlivých rezortov.

MPSVR SR súčasne úzko spolupracuje s Prezídium policajného zboru a Generálnou prokuratúrou so zámerom účinnejšie postihovať páchatel'ov domáceho násillia, ako i zlepšiť vykazovanie administratívnych dát. Jednou z priorit na najbližšie obdobie je aj zabezpečenie systému pomoci obetiam sexuálneho násillia a prevencie pred ním.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity:

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v súvislosti s odporúčaním č. 21 písm. d) uvádza, že má záujem participovať na tvorbe a realizácii cieleného programu na odstránenie rodovo podmieneného násillia a škodlivých praktík na rómskych ženách aj vzhľadom na všeobecný rámec Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020.

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Ministerstvo spravodlivosti SR vedie pracovnú skupinu k vytvoreniu zákona o ochrane obetí trestných činov za účasti rezortu práce, ktorý plánuje samostatný nadväzujúci zákon k ochrane obetí násillia na ženách.

Obchodovanie s ľuďmi a vykorisťovanie prostitúcie

22. Výbor zaznamenal vypracovanie Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi a zriadenie Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality v roku 2008. Napriek tomu výbor so znepokojením zaznamenal:

- a) neefektívnu identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi a ukladanie miernych trestov odsúdeným páchatel'om, vrátane uloženia veľkého množstva podmienených trestov;
- b) absenciu komplexných a disagregovaných dát o sexuálnom vykorisťovaní, vrátane nútenej prostitúcie;
- c) väčšiu zraniteľnosť rómskych žien a dievčat vo vzťahu k obchodovaniu s ľuďmi na účely sexuálneho vykorisťovania, vrátane obchodovania v rámci krajiny.

23. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby:

- a) zintenzívnila úsilie zamerané na včasnú identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi, ako aj na poskytovanie pomoci obetiam;
- b) zabezpečila stíhanie páchatel'ov trestných činov súvisiacich s obchodovaním s ľuďmi a ukladanie primeraných trestov úmerných závažnosti trestného činu;
- c) vypracovala štúdie a uskutočnila prieskumy o výskyte vykorisťovania prostitúcie a aktualizované informácie a dáta o tomto jave uviedla vo svojej nasledujúcej správe;

Príloha 2

d) zintenzívnila úsilie o adresovanie základných príčin obchodovania s ľuďmi a nútenej prostitúcie, predovšetkým u rómskych žien a dievčat, a to prostredníctvom zvyšovania príležitostí na vzdelanie a rozširovanie možností alternatívnej zárobkovej činnosti s cieľom zníženia ich zraniteľnosti.

Zodpovednosť: MV SR, MS SR, MK SR, MŠVVaŠ SR

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo vnútra SR:

Ministerstvo vnútra SR naplňa od roku 2008 Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi (ďalej len „národný program“), pričom momentálne je platný národný program na roky 2015-2018. V súvislosti so zefektívnením identifikácie obetí obchodovania s ľuďmi, ako aj stíhania tohto trestného činu vznikla v rámci Policajného zboru Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii úradu hraničnej a cudzineckej polície prezídia Policajného zboru (ďalej len „národná jednotka“). Tá od 1. júla 2013 samostatne na celoštátnej úrovni vykonáva operatívno-pátraciu činnosť, získava poznatky a podieľa sa na operatívnom odhaľovaní a objasňovaní predmetnej trestnej činnosti. Národná jednotka disponuje špecializovanými vyšetrovateľmi pre túto oblasť a zároveň zabezpečuje a koordinuje spoluprácu s partnerskými zahraničnými službami pri riešení medzinárodnej organizovanej trestnej činnosti spojenej s obchodovaním s ľuďmi a udržiava vzťahy s ústrednými orgánmi štátnej správy a tretím sektorom.

Postup pri identifikácii obetí v Slovenskej republike, ako aj pri ich prípadnom zaradení do programu je upravený v Národnom referenčnom rámci. Tento materiál obsahuje štruktúru spolupracujúcich subjektov, prostredníctvom ktorej štátne orgány naplňajú svoje záväzky ohľadne ochrany a presadzovania ľudských práv osôb, ktoré sa stali obeťami, koordinujúc pritom svoje úsilie v rámci strategického partnerstva s občianskou spoločnosťou. Jeho základným cieľom je zabezpečiť rešpektovanie ľudských práv obetí a poskytovanie účinnej dostupnosti služieb pre ne. Ministerstvo vnútra SR rovnako zabezpečuje fungovanie Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818, bezplatnej telefónnej linky s cieľom identifikovať pre obeť, ako aj potenciálne obeť obchodovania s ľuďmi.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity:

Príčinou uvedeného negatívneho javu, ku ktorému smeruje odporúčanie č. 23 písm. d) v prostredí urbanistických sídiel marginalizovaných rómskych komunít spočíva v koncentrovanej chudobe, na ktorej postupnú elimináciu s cieľom integrácie sú zamerané nástroje Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020. V rámci uvedeného, splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity bude naďalej s príslušnými členmi vlády pokračovať v koordinácii stratégie. Súčasne Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity poukazuje na skutočnosť, že novelizáciou Školského zákona³ došlo k implementácii smernice Európskeho parlamentu a Rady⁴ o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii v regulačnom priestore výchovy a vzdelávania.

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Ministerstvo spravodlivosti SR je pripravené poskytnúť súčinnosť Ministerstvu vnútra SR, ktoré má tému obchodovania s ľuďmi vo svojom portfóliu, vrátane samostatnej dotačnej schémy. Rezort spravodlivosti je zastúpený v pracovných skupinách k tejto téme.

³ zákon č. 188/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

⁴ smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ z 13. decembra 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV (Ú. v. EÚ L 335, 17. 12. 2011)

Príloha 2

Ministerstvo kultúry SR:

Ministerstvo kultúry SR má vo svojej pôsobnosti kultúrne mechanizmy prostredníctvom ktorých zabezpečuje neformálno-vzdelávacie aktivity zamerané na prevenciu a elimináciu všetkých foriem násilia a diskriminácie, vrátane kultúrnych aktivít zameraných na ochranu obetí obchodovania s ľuďmi.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR:

MŠVVaŠ SR plní úlohy vyplývajúce z Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015-2018 a pravidelne predkladá MV SR plnenie úloh za príslušný rok

Účasť na politickom a verejnom živote

24. Výbor zaznamenal vysoké zastúpenie žien v súdnictve, vrátane najvyššej úrovne. Napriek tomu je však výbor znepokojený slabým zastúpením žien v parlamente a vláde, tak na štátnej, ako aj na regionálnej úrovni, a slabým zastúpením žien na vysokých pozíciách v diplomatických službách.

25. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby:

a) **prijala dlhodobé opatrenia s konkrétnymi cieľmi a časovými harmonogramami na zabezpečenie urýchleného zvýšenia počtu žien na volených a menovaných pozíciách v politickom a verejnom živote, obzvlášť na rozhodovacích pozíciách, a aby monitorovala ich napĺňanie;**

b) **prijala opatrenia, vrátane dočasných vyrovnávacích opatrení ako sú zákonom stanovené kvóty, na podporu rovnakého zastúpenia žien a mužov v parlamente, v politických stranách a na vysokých pozíciách verejnej správy na štátnej a regionálnej úrovni, ako aj v diplomatických službách, s osobitnou pozornosťou venovanou ženám patriacim k etnickým menšinám;**

Zodpovednosť:	MPSVR SR, MS SR, MZVaEZ SR
----------------------	-----------------------------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR podporuje a bude naďalej podporovať všetky relevantné aktivity, smerujúce k zvýšeniu zastúpenia žien v rozhodovaní tak, ako sú uvedené v Akčnom pláne rodovej rovnosti na roky 2014-2019. Na prijatie legislatívnych opatrení (kvót) však nie je v SR dostatočná politická podpora. Zavedenie kvót nemá v SR podporu medzi politickými stranami a väčšinou ani samotnými političkami. MPSVR SR podporuje projekty, aktivity a iniciatívy vedúce k vyššiemu zastúpeniu žien v politickom i ekonomickom rozhodovaní, nemá však priamo možnosti ako ovplyvniť resp. zmeniť stanovisko politických strán k zavedeniu povinných kvót na kandidátnych listinách.

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Ministerstvo spravodlivosti SR v súčasnosti neplánuje zmeny legislatívy, ktorú má vo svojej pôsobnosti, za účelom stanovenia kvót. Zároveň však uvádza, že je pripravené poskytnúť odbornú súčinnosť rezortom, ktoré takéto zmeny zvažujú.

Príloha 2

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR:

K odporúčaniu č. 25 písm. a) Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR uvádza, že v jeho podmienkach je zvyšovanie zastúpenia žien vo veľvyslaneckých (rozhodovacích) pozíciách rastúcou tendenciou, pričom treba vziať do úvahy aj fakt, že kompetenciu menovať veľvyslancov – veľvyslankyňu má podľa Ústavy SR prezident SR. Ku dňu 31. septembra 2016 bol počet žien s diplomatickou hodnosťou "veľvyslanec" 12. Čo sa týka prijatia dlhodobých opatrení s konkrétnymi cieľmi a časovými harmonogramami na zabezpečenie urýchleného zvýšenia počtu žien na volených a menovaných pozíciách je potrebné mať na zreteli, že na post veľvyslancov sa dá vypracovať dlhodobým pôsobením v zahraničnej službe zvyčajne k záveru kariéry. Pri posudzovaní kandidátov na post veľvyslancov zároveň rozhodujú výlučne odborné kritériá, a to odbornosť, jazykové znalosti, manažérske schopnosti. Súčasný stav je preto možné zásadne zmeniť len v dlhodobejšom horizonte.

Rovnomerné rodové zastúpenie, však, už v súčasnosti existuje medzi radovými zamestnancami. Ku dňu 31. Septembra 2016 pracovalo na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR 674 žien, čo predstavovalo 50,6 % z celkového počtu zamestnancov. Na vedúcich pozíciách v rámci rezortu pracovalo celkom 52 žien, čo predstavovalo 27% z celkového počtu vedúcich zamestnancov. Samozrejmosťou je rovnaké platové ohodnotenie mužov a žien v zmysle príslušných ustanovení zákona o štátnej službe.

K odporúčaniu č. 25 písm. b) Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR uvádza, že v súvislosti s prijatím konkrétnych opatrení na podporu rovnakého zastúpenia žien a mužov s osobitnou pozornosťou venovanou ženám patriacim k etnickým menšinám sa postupuje v súlade s platnými všeobecne záväznými predpismi a uplatňujú sa rovnaké kritériá pri výbere a zverejňovaní výberových konaní na pozície v rámci ministerstva.

Vzdelávanie

26. Výbor zaregistroval prijaté legislatívne opatrenia zakazujúce diskrimináciu v oblasti vzdelávania ako aj ciele Akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2015-2019 zamerané na podporu štúdií žien v oblasti vedy a techniky. Napriek tomu je však výbor znepokojený pretrvávajúcou rodovou segregáciou vo vzdelávaní so slabou účasťou žien a dievčat na štúdiu matematiky, vedy a techniky, ako aj slabým zastúpením žien na učiteľských pozíciách v rámci vysokoškolského vzdelávania a obmedzeným vekovo primeraným vzdelávaním o sexuálnom a reprodukčnom zdraví a právach v školských osnovách. Výbor je ďalej hlboko znepokojený segregáciou rómskych detí v špeciálnych školách a/alebo špeciálnych triedach v bežných školách, ako aj segregáciou detí so zdravotným postihnutím, vrátane dievčat, v špeciálnych školách a/alebo špeciálnych triedach.

27. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby:

a) **prijala opatrenia, vrátane dočasných vyrovnávacích opatrení, na podporu vzdelávania žien a dievčat v netradičných oblastiach, ako je matematika, veda a technika, a urýchlila ustanovovanie žien do najvyšších funkcií v akademických inštitúciách;**

b) **zabezpečila pre dievčatá a chlapcov vzdelávanie o sexuálnom a reprodukčnom zdraví a právach, ktoré je primerané veku a založené na vedeckých dôkazoch a medzinárodných ľudsko-právnych štandardoch, ako súčasť bežných školských osnov, aby do týchto osnov zahrnula informácie o zodpovednom sexuálnom správaní a prevencii skorých**

Príloha 2

tehotenstiev a pohlavne prenosných chorobách, a aby zabezpečila spôsobilosť vyučujúcich takéto vzdelávanie poskytovať;

c) odstránila segregáciu rómskych dievčat v systéme vzdelávania, zabezpečila im rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu na všetkých úrovniach, prijala účinné opatrenia na udržanie rómskych dievčat v škole a zvýšila ich dochádzku na základných a stredných školách prostredníctvom dočasných vyrovnávacích opatrení a podpory;

d) uprednostnila inkluzívne vzdelávanie detí so zdravotným postihnutím, vrátane detí s intelektovým a psychosociálnym postihnutím, prostredníctvom revízie relevantných právnych predpisov a politík, aby inkluzívne vzdelávanie bolo výslovne uznávané ako právo detí s postihnutím, a vyčlenila potrebné technické, ľudské a finančné zdroje a prostriedky na zabezpečenie toho, aby deti s postihnutím mohli študovať v bežných triedach bežných škôl.

Zodpovednosť:	MŠVVaŠ SR, MV SR (ÚSVSRRK)
----------------------	-----------------------------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

MŠVVaŠ SR uvádza, že úlohy, ktoré sa nachádzajú v odporúčaní Výboru sú legislatívne zabezpečené napr. zákonom č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, riešené rezortnými pokynmi alebo zadávanými úlohami hlavne v oblasti inkluzívneho vzdelávania pre jeho priamoriadené organizácie. MŠVVaŠ SR sa zameriava na dôsledné dodržiavanie zákona č. 245/2008 Z. z. hlavne prostredníctvom kontrolnej činnosti Štátnej školskej inšpekcie (ďalej len „ŠŠI“). V súlade s § 13 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ŠŠI plní funkciu kontroly štátu nad úrovňou pedagogického riadenia, nad úrovňou výchovy a vzdelávania a materiálno-technických podmienok vrátane praktického vyučovania v školách a školských zariadeniach, na pracoviskách praktického vyučovania a nad úrovňou činností v špeciálnych výchovných zariadeniach a školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie. Zákom č. 188/2015 Z. z. s účinnosťou od 1.9.2015 sa sprísnil kontrolný mechanizmus štátu nad činnosťou školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie, ako aj umožnil relevantným subjektom prehodnotiť diagnostické postupy a návrhy na zaradenie dieťaťa alebo žiaka do konkrétnej formy vzdelávania a výchovy. MŠVVaŠ SR plní úlohy vyplývajúce z Aktualizovaných akčných plánov stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016-2018 - schválené vládou SR dňa 22.2.2017. Aktualizovaný akčný plán v oblasti vzdelávania reaguje na pretrvávajúcu potrebu kvalifikovaného a citlivého diagnostikovania rómskych žiakov a rozlišovania špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb vyplývajúcich zo sociálneho znevýhodnenia od tých, ktoré sú dôsledkom fyzického či mentálneho postihnutia. Ďalej sa zameriava sa na vybudovanie inštitucionálneho, odborného a finančného zázemia na podporu inkluzívneho vzdelávania všetkých detí a žiakov v materských, základných a stredných školách na Slovensku. K problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia MŠVVaŠ SR uvádza, že schválilo v príslušných štátnych vzdelávacích programoch pre všetky stupne vzdelávania prierezovú tému Výchova k manželstvu a rodičovstvu, ktorá má interdisciplinárny charakter. Dotýka sa všetkých oblastí a etáp ľudského života. Integruje v sebe pedagogické, biologické, psychologické i sociologické poznatky o dospievaní, o sexualite, o manželstve, o rodinnom živote a intímnych vzťahoch. Z uvedeného dôvodu sa realizuje cez jednotlivé edukačné predmety podľa špecifik a možností daného školského vzdelávacieho stupňa napr. v predmetoch slovenský jazyk a literatúra, prvouka, prírodoveda, vlastiveda, biológia,

Príloha 2

občianska náuka, etická výchova a náboženská výchova, a to v základných a stredných školách. V rámci tém učebných osnov sa venuje pozornosť v dostatočnej miere aj problematike týkajúcej sa sexuálneho a reprodukčného zdravia, a to s ohľadom na vek detí a žiakov.“Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity:

V reakcii na konanie EU – formálnej výzvy - porušenie č. 2015/2025 (smernice 2000/43/ES), bola nanovo upravená oblasť výchovy a vzdelávania detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia⁵. V § 107 Školského zákona, osobitne v ustanovení § 107 ods. 2 uvedeného zákona, je zadefinovaná zásada, podľa ktorej dieťa alebo žiak, ktorého špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú výlučne z jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí, nemôže byť prijatý do špeciálnej školy alebo do špeciálnej triedy materskej školy, špeciálnej triedy základnej školy alebo do špeciálnej triedy strednej školy. V § 107 ods. 3 predmetného zákona je ustanovená zásada, podľa ktorej deti zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia sa zaraďujú do triedy materskej školy, triedy základnej školy alebo do triedy strednej školy spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi. Súčasne uvedenou úpravou došlo k prísnejšej regulácii činnosti centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centier špeciálno-pedagogického poradenstva, odstráneniu ekonomickej motivácie nesprávneho zaraďovania detí. Čl. II uvedeného zákona došlo súčasne k novelizácii zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorá právne reglementuje posilnené právomoci Školskej inšpekcie na eliminovanie negatívnych javov na úseku nediskriminačného prístupu ku vzdelávaniu.

Ako reálny riadiaci nástroj na zabezpečenie uvedených zmien, **Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR**⁶ vydalo pokyn ako aj metodickú informáciu pre odborných zamestnancov poradenských zariadení. Školským zákonom došlo k právnej úprave tak inkluzívneho ako aj integrovaného vzdelávania, ako privilegovanej formy vzdelávania, pričom reálne presadzovanie uvedených ustanovení Školského zákona je a zostáva predmetom partnerskej spolupráce medzi splnomocnencom vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR a Školskou inšpekciou. Uvedená revízia všeobecne záväzných právnych predpisov nastala už v roku 2015, pričom pri realizácii národnej stratégie integrácie splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity od roku 2013 uplatňujú zásady uvedené v stanovisku výboru Európskeho parlamentu - k rodovým aspektom európskeho rámca pre národné stratégie začleňovania Rómov a k správe o rodových aspektoch európskeho rámca pre národné stratégie začleňovania Rómov⁷.

Odporúčanie č. 27 písm. b) bude Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity spoločne s príslušnými zodpovednými subjektmi plniť naďalej v rámci aktualizovaného čiastkového cieľa č. 5 oblasti D.2.3 Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 - Zlepšiť kvalitu a dostupnosť služieb a programov v oblasti podpory a ochrany sexuálneho a reprodukčného zdravia pre obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít.

Odporúčania č. 27 písm. c) a d) bude Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity plniť naďalej v kontexte už realizovaných aktivít v partnerskej spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR, a osobitne aj vrátane príslušných úloh v prijatých akčných plánoch v regulácii zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁵ a to všeobecne záväzným právnym predpisom č. 188/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

⁶ pokyn 2016-8525/1349/1-100A

⁷ uznesenie P7_TA(2013)0545 z 10.12.2013 - Rodové aspekty európskeho rámca pre národné stratégie začleňovania Rómov

Príloha 2

Zlepšenie dostupnosti vzdelania na všetkých vzdelávacích stupňoch, skvalitnenie vzdelávacích postupov a metód, zvýšenie personálnych kapacít škôl a odborných kompetencií pedagógov reflektuje uvedená národná stratégia, rovnako ako aj nástroje zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, nasmerované do prostredia marginalizovaných rómskych komunít na programovom základe Operačného programu Ľudské zdroje, ako základné podmienky aj na implementáciu odporúčania č. 27 písm. c) a d).

Zamestnanosť

28. Výbor zaznamenal novelu Zákonníka práce v roku 2011, ktorá upravuje rovnaké zaobchádzanie so ženami a mužmi v zamestnaní, a zvýšenie zastúpenia žien v správnych radách spoločností. Napriek tomu je výbor znepokojený tým, že:

a) na trhu práce sa prejavuje značná horizontálna a vertikálna rodová segregácia, vrátane pretrvávajúceho slabého zastúpenia žien v porovnaní s mužmi na pozíciách súvisiacich s ekonomickým rozhodovaním, ako sú napríklad dozorné rady spoločností a vedúce pozície, pričom napriek vysokej úrovni vzdelanosti žien zostáva rozdiel v odmeňovaní práce žien a mužov vysoký;

b) absencia účinných opatrení na podporu zosúladenia pracovného a rodinného života predstavuje pre ženy prekážku v prístupe k zamestnaniu, predovšetkým pre matky s malými deťmi;

c) miera zamestnanosti rómskych žien je mimoriadne nízka, predovšetkým u rómskych žien žijúcich v segregovaných a separovaných osadách;

d) mnohé verejné a súkromné subjekty neprijali dočasné vyrovnávacie opatrenia na podporu zapojenia žien na trh práce;

e) ochrana žien pred sexuálnym obťažovaním a diskrimináciou na pracovisku je naďalej nedostatočná, predovšetkým preto, že inšpektorátom práce chýbajú adekvátne nástroje na riešenie takýchto prípadov.

29. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby:

a) odstránila horizontálnu a vertikálnu segregáciu medzi ženami a mužmi na trhu práce, ako aj rozdiely v odmeňovaní práce žien a mužov, okrem iného aj prostredníctvom prijatia dočasných vyrovnávacích opatrení a zvýšenia úsilia na podporu žien a dievčat pri výbere netradičných odvetví vzdelávania a odbornej prípravy a kariérnych možností, predovšetkým v oblasti vedy a techniky;

b) zlepšila opatrenia na dosiahnutie rovnakej a plnej účasti žien na rozhodovacích procesoch v ekonomickej sfére, predovšetkým v manažmente a dozorných radách verejných a súkromných spoločností;

c) zrevidovala svoje pracovnoprávne predpisy a právne predpisy o sociálnom zabezpečení na účely podpory rovného zdieľania rodičovských povinností medzi ženami a mužmi;

d) posilnila inšpektoráty práce a sankcionovala diskriminačné postupy zamestnávateľov v prípadoch tehotenstva a následnej rodičovskej dovolenky, podporovala mužov v rozhodnutiach o využívaní

Príloha 2

rodičovskej dovolenky a flexibilných foriem práce, zvyšovala povedomie zamestnávateľov, predovšetkým súkromných, o výhodách podpory rodovej rovnosti na pracovisku, a aby zabezpečila finančne dostupné kvalitné zariadenia starostlivosti o deti na celom území zmluvného štátu;

e) podporovala prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení verejnými aj súkromnými subjektmi na zabezpečenie prístupu žien na trh práce, predovšetkým pre rómske ženy, v súlade s článkom 4 (1) dohovoru a všeobecným odporúčaním výboru č. 25 o dočasných vyrovnávacích opatreniach;

f) zabezpečila efektívnu implementáciu opatrení na prevenciu, monitorovanie a primeranú nápravu prípadov sexuálneho obťažovania a diskriminácie na pracovisku posilnením úloh inšpektorátov práce.

Zodpovednosť: MPSVR SR, MV SR (ÚSVSRRK)

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k danému odporúčaniu uvádza, že takmer všetky odporúčané opatrenia sú už zahrnuté v strategických materiáloch ako je Celoštátna stratégia rodovej rovnosti na roky 2014-2019 a jej zodpovedajúci akčný plán, ktoré MPSVR SR priebežne plní resp. monitoruje a podporuje ich plnenie. Pripomíname však, že SR je viazaná nielen Dohovorom CEDAW, ale aj legistívou EÚ a jej výkladom Európskym súdnym dvorom (napr. vo veci Kalanke, veci Marschall a veci Abrahamsson). Spoločne tieto prípady vymedzili hranice toho, do akej miery možno prijímať špeciálne opatrenia na kompenzáciu predchádzajúcich znevýhodnení žien na trhu práce.

V Zákonníku práce je zabezpečená ochrana práva na starostlivosť o rodinu a deti rovnako pre ženy aj pre mužov. Zásada rovnakého zaobchádzania je premietnutá aj do Zákonníka práce, ktorý v čl. 6 Základných zásad ustanovuje, že ženy a muži majú právo na rovnaké zaobchádzanie, ak ide o prístup k zamestnaniu, odmeňovanie a pracovný postup, odborné vzdelávanie a o pracovné podmienky. Ženám sa zabezpečujú pracovné podmienky umožňujúce im účasť na práci s ohľadom na ich fyziologické predpoklady a s ohľadom na ich spoločenskú funkciu v materstve a ženám a mužom s ohľadom na ich rodinné povinnosti pri výchove detí a starostlivosti o ne.

Zákonník práce v nadväznosti na čl. 6 Základných zásad v § 13 zakazuje diskrimináciu zamestnancov z dôvodu pohlavia, manželského stavu a rodinného stavu, sexuálnej orientácie, rasy, farby pleti, jazyka, veku, nepriaznivého zdravotného stavu alebo zdravotného postihnutia, genetických vlastností, viery, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia v pracovnoprávných vzťahoch.

Zosúladenie pracovných a rodinných povinností zamestnancov starajúcich sa o deti umožňujú viaceré ustanovenia Zákonníka práce: pracovný pomer na kratší pracovný čas, domácka práca, telepráca, pružný pracovný čas, nerovnomerne rozvrhnutý pracovný čas a konto pracovného času, úprava pracovného času, zákaz nariadiť prácu nadčas alebo pracovnú pohotovosť.

Zamestnávateľ je podľa § 164 Zákonníka práce povinný prihliadať pri zaraďovaní zamestnancov do zmien aj na potreby tehotných žien, žien a mužov starajúcich sa o deti. Ak požiada tehotná žena a žena alebo muž trvale sa starajúci o dieťa mladšie ako 15 rokov o kratší pracovný čas alebo o inú vhodnú úpravu určeného týždenného pracovného času, je zamestnávateľ povinný vyhovieť tejto žiadosti, ak tomu

Príloha 2

nebránia vážne prevádzkové dôvody.

Zamestnávateľ môže zamestnávať tehotnú ženu a ženu alebo muža, ktorý sa trvale stará o dieťa mladšie ako tri roky a osamelú ženu alebo osamelého muža, ktorý sa trvale stará o dieťa mladšie ako 15 rokov prácou nadčas len s ich súhlasom. Pracovná pohotovosť sa s nimi môže len dohodnúť.

V Zákonníku práce je zakotvená ochrana ženy a muža starajúceho sa o dieťa pred skončením pracovného pomeru. (§ 63 a § 64 Zákonníka práce).

Rovnako ako žena aj muž má nárok na poskytnutie pracovného voľna na sprevádzanie rodinného príslušníka do zdravotníckeho zariadenia na vyšetrenie alebo ošetrovanie pri náhlom ochorení alebo úraze a na vopred určené vyšetrenie, ošetrovanie alebo liečenie a sprevádzanie zdravotne postihnutého dieťaťa do zariadenia sociálnej starostlivosti alebo špeciálnej školy. V Zákonníku práce je zakotvená ochrana zamestnankyne (zamestnanca) v prípade ak sa vráti do práce po skončení materskej dovolenky alebo rodičovskej dovolenky.

V súvislosti s pôrodom a starostlivosťou o narodené dieťa patrí žene materská dovolenka v trvaní 34 týždňov. Osamelej žene patrí materská dovolenka v trvaní 37 týždňov a žene, ktorá porodila zároveň dve alebo viac detí, patrí materská dovolenka v trvaní 43 týždňov. V súvislosti so starostlivosťou o narodené dieťa patrí aj mužovi od narodenia dieťaťa rodičovská dovolenka v rovnakom rozsahu, ak sa stará o narodené dieťa (§166 ods. 1 Zákonníka práce)

Z uvedeného vyplýva, že v právnych predpisoch je zakotvená rovnosť v postavení žien a mužov v pracovnoprávných vzťahoch. Muž - zamestnanec starajúci sa o dieťa má z hľadiska ochrany pri starostlivosti o dieťa rovnaké právne postavenie ako žena. Výnimočnosť postavenia ženy je len v snahe zabezpečiť jej ochranu vzhľadom na jej fyziologické predpoklady a materské povinnosti (napr. ochrana tehotnej ženy, dojčiacej matky a pod.).

Postavenie žien na trhu práce však nie je možné zlepšiť len formálnymi a legislatívnymi opatreniami, ale je nutné odstraňovať príčiny znevýhodnení, s ktorými sa ženy na trhu práce stretávajú. Preto bude ministerstvo naďalej robiť a podporovať opatrenia na zvýšené zapájanie otcov do starostlivosti o deti s cieľom spravodlivejšej delby neplatennej práce medzi mužmi a ženami.

V odstraňovaní rodového mzdového rozdielu a vertikálnej segregácie na trhu práce robí MPSVR SR dlhodobé opatrenia a podporné aktivity, ktoré sa prejavujú aj na pozitívnom vývoki týchto ukazovateľov. Napr. SR patrí ku krajinám EÚ s nadpriemerným zastúpením žien v dozorných radách spoločností a rodový mzdový rozdiel sa za ostatných 10 rokov znížil o tretinu.

Podpora zvýšeniu zamestnanosti žien je neustále zdôrazňovaná aj v Odporúčaniach Rady k Národnému programu reforiem SR („Zlepšiť motivačné opatrenia pre ženy, aby zostali v zamestnaní alebo sa do zamestnania vrátili, a to zlepšením poskytovania služieb starostlivosti o deti“). Preto je jednou z dominantných oblastí pre zlepšenie postavenia žien na trhu práce podpora opatrení na zosúladenie rodinného a pracovného života, ktoré MPSVR SR rieši tak po legislatívnej a formálnej stránke, ako aj podporou cez špecifické výzvy z operačného programu Ľudské zdroje. Špecifická podpora rovnosti príležitostí medzi mužmi a ženami integrovaná aj do všetkých operačných programov z európskych investičných a štrukturálnych fondov (EŠIF) cez špecificky stanovené opatrenia a aktivity a vyhlasovanie takýchto výziev.

MPSVR SR už zadalo dve externé úlohy na prípravu metodiky pre Inšpektoráty práce (IP) na práce na zisťovanie a posudzovanie prípadov diskriminácie so zameraním na rodovú diskrimináciu. Žiaľ, ani jedna z uvedených metodík nenaplnila očakávania, preto je vývoj metodiky pre IP jednou z aktivít nového projektu „Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie“, ktorého prijímateľom má byť Inštitút pre výskum práce a rodiny. Zámer národného projektu je podporený v rámci operačného programu Ľudské zdroje

Príloha 2

z Európskeho sociálneho fondu. Úloha vyplýva z Akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2014 -2019. Hlavný cieľ pripravovanej metodiky je „zlepšenie schopností inšpektorátov práce pri zisťovaní prípadov diskriminácie so zameraním na rodovú diskrimináciu“.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity:

Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v rámci základného cieľa Aktualizácie stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020, nového akčného plánu pre oblasť D.2.2. zamestnanosti bude naďalej koordinovať napĺňanie nového globálneho cieľa stratégie - Znížiť rozdiel v miere zamestnanosti Rómov v porovnaní s priemerom v SR s dôrazom na využívanie opatrení aktívnej politiky trhu práce (AFTP), prepojenia odbornej prípravy a vzdelávania s trhom práce, podpory nediskriminačného prístupu a uplatňovania DVO v praxi, a súčasne v uvedenej oblasti bude partnersky spolupracovať s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, vrátane čiastkového cieľa č. 3 - Zlepšiť podmienky zamestnávania ovplyvňujúce zamestnávanie Rómov, s dôrazom na tých z prostredia marginalizovaných rómskych komunít. Ako je už uvedené v stanovisku úradu k odporúčaniu č. 26, súčasťou implementácie opatrení národnej stratégie je aj aplikácia rodového hľadiska. Tieto ciele sa budú napĺňať opatreniami 1.1 až 1.5 procesmi a postupmi podľa zákona č. 292/2014 Z. z. v rámci Operačného programu Ľudské zdroje prostredníctvom prioritnej osi 1, 2, 3 a 5.

Vývoj nových DVO, ktoré by súčasne vyžadovali aj novú legislatívnu úpravu, je práve z uvedených dôvodov obsiahnutý v pripravovanom Akčnom pláne ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016–2020, na plnení ktorého niektorých úloh najmä v oblasti úpravy DVO sa bude Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity podieľať.

Zdravie

30. Výbor je znepokojený tým, že:

a) prijatie komplexného programu o sexuálnom a reprodukčnom zdraví a právach sa dlhý čas odkladá, a to napriek vysokej miere tehotenstiev mladistvých a dojčenskej úmrtnosti a zvyšujúcemu sa počtu nákaz pohlavne prenosnými chorobami, vrátane HIV/AIDS;

b) výdavky na moderné formy antikoncepcie na účely prevencie neželaných tehotenstiev a interrupcie na žiadosť nie sú hradené z verejného zdravotného poistenia;

c) novela zákona o zdravotnej starostlivosti z roku 2009 zaviedla povinnú 48-hodinovú čakaciu dobu, povinné poučenie a v prípadoch dievčat vo veku do 18 rokov aj súhlas rodičov pred vykonaním interrupcie, a tiež povinnosť lekárov hlásiť Národnému centru zdravotníckych informácií všetky prípady, keď žena požiadala o interrupciu, spolu s osobnými údajmi;

d) viac ako v tretine okresov sú legálne interrupcie nedostupné a v štyroch z týchto okresov sú nedostupné z dôvodu výhrady svedomia;

e) neexistujú kontrolné postupy a mechanizmy na zabezpečenie primeraných štandardov starostlivosti a rešpektovania práv žien, ich dôstojnosti a autonómie počas pôrodu a možnosti pôrodu mimo nemocnice sú obmedzené;

f) rómske ženy sú v pôrodniciach segregované od iných pacientok.

31. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby:

a) bezodkladne prijala a implementovala komplexný program zaoberajúci sa sexuálnym a reprodukčným zdravím a právami, ktorý bude v súlade s dohovorom a všeobecným odporúčaním č. 24 o ženách a zdraví, ako aj s medzinárodnými ľudskými právami a štandardmi Svetovej zdravotníckej organizácie; vyčlenila dostatočné ľudské, technické a finančné zdroje a prostriedky na implementáciu tohto programu; uskutočnila výskum na účely identifikácie základných príčin vysokej miery dojčenskej úmrtnosti a tehotenstiev mladistvých, ako aj príčin nárastu výskytu pohlavne prenosných chorôb; a aby zabezpečila slobodnú, aktívnu a zmysluplnú účasť organizácií na ochranu práv žien, predovšetkým tých, ktoré pôsobia v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv žien, na tvorbe, implementácii a monitorovaní takéhoto programu;

b) zrevidovala relevantné právne predpisy a z verejného zdravotného poistenia zabezpečila univerzálne pokrytie všetkých nákladov súvisiacich s legálnymi interrupciami, vrátane interrupcií na žiadosť, ako aj s modernou antikoncepciou určenou na prevenciu neželaného tehotenstva;

c) zrevidovala zákon o zdravotnej starostlivosti v znení zmien a doplnkov z roku 2009 s cieľom zabezpečiť prístup k bezpečným interrupciám a odstrániť požiadavku povinného poučenia, z medicínskeho hľadiska zbytočnej čakacej doby a súhlasu tretej strany, v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie;

d) na území zmluvného štátu zabezpečila ničím nerušený a efektívny prístup k legálnym interrupciám a službám po vykonaní interrupcie pre všetky ženy, vrátane prostredníctvom zabezpečenia povinného odkázania [ženy na iného poskytovateľa] v prípade odmietnutia inštitúcie poskytovať interrupciu z dôvodu výhrady svedomia jej zdravotníckych pracovníkov, pričom výhrada svedomia jednotlivca bude rešpektovaná;

e) zabezpečila, aby informácie, ktoré poskytuje zdravotnícky personál ženám žiadajúcim o interrupciu, boli vedecké a založené na dôkazoch, a aby obsahovali možné riziká podstúpenia alebo nepodstúpenia interrupcie, s cieľom zabezpečiť plnú informovanosť a autonómne rozhodovanie ženy;

f) zabezpečila ochranu osobných údajov žien a dievčat žiadajúcich o interrupciu, vrátane zrušenia hlásení Národnému centru zdravotníckych informácií o prípadoch žien a dievčat žiadajúcich o interrupciu, spolu s ich osobnými údajmi;

g) zaviedla primerané záruky na zabezpečenie toho, aby mali ženy prístup k vhodným a bezpečným pôrodnickým postupom, ktoré budú v súlade s príslušnými štandardmi starostlivosti, budú rešpektovať autonómiu žien a požiadavku slobodného, vopred poskytnutého a informovaného súhlasu;

h) monitorovala a postihovala segregáciu rómskych žien v nemocniciach a na klinikách, vrátane pôrodníc.

Príloha 2

Zodpovednosť:	MZ SR, MV SR (ÚSVSRK)
----------------------	------------------------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo zdravotníctva

Počas uplynulého obdobia neprišlo k odbornému konsenzu zainteresovaných strán v odborných aspektoch uvedenej problematiky ako napr. riešenie problematiky hormonálnej antikoncepcie, umelého oplodnenia, zavedenie potratovej tabletky, obmedzenie výhrady vo svedomí zdravotníckych pracovníkov a zdravotníckych zariadení, uplatňovanie eugenických praktík, rozširovanie prenatálnej diagnostiky s cieľom vyhľadávania a ukončenia tehotnosti s postihnutím plodu, ale aj s tým súvisiace alokácie finančných prostriedkov na plnenie úloh národných programov zdravia. Predseda vlády Slovenskej republiky súhlasil s odkladom termínu splnenia úlohy do 30. októbra 2017 .

V Národnom programe starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 je v odseku 1. Zdravie Matky a novorodenca zadenované v cieľoch bod č.3 „Bezpečné materstvo - cieľom je zabezpečiť optimálnu starostlivosť o tehotnú ženu a novorodenca. Zahŕňa snahu o znižovanie materskej úmrtnosti a chorobnosti, ako aj zlepšovanie zdravotného stavu novorodencov organizáciou rovnocenného prístupu k zdravotnej starostlivosti vrátane plánovaného rodičovstva s dôrazom na marginalizované rómske komunity a ostatné znevýhodnené skupiny obyvateľstva. Pediater a všeobecný lekár pre deti a dorast podporujú dojčenie a zdravú výživu novorodenca. Tieto činnosti je potrebné zakomponovať do zdravotnej politiky štátu, na ktorej základe sa vypracujú programy na rozvoj, poskytovanie služieb, zabezpečenie vzdelávania vrátane informačných kampaní, ktorých cieľom je uvedomelé „zdravé“ správanie sa ľudí a eliminovanie nerovnosti v prístupe k zdravotnej starostlivosti prostredníctvom podpory komunitnej práce v oblasti zdravotnej výchovy“.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity:

Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity vzhľadom k celému rámcu odporúčania č. 31 bude naďalej koordinovať plnenie cieľov Aktualizácie stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 v spolupráci s vecne príslušnými členmi vlády s cieľom naplnenia globálneho cieľa nového akčného plánu pre oblasť D.2.3. zdravia - Znížiť rozdiely v zdravotnom stave medzi Rómami a väčšinou populáciou najmä zlepšením prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti, k ochrane a podpore dobrého zdravia a prevencii chorôb, podporou zdravého životného štýlu a zlepšovaním životných podmienok, vrátane čiastkového cieľa č. 5 - Zlepšiť kvalitu a dostupnosť služieb a programov v oblasti podpory a ochrany sexuálneho a reprodukčného zdravia pre obyvateľov marginalizovaných rómskych komunit. Nad rámec uvedeného odporúčania teda reaguje aj opatrenie národnej stratégie uvedeného akčného plánu 4.1.3 Príprava a pilotné zavedenie pracovnej pozície asistenta osvetly zdravia v nemocniciach (prioritne na gynekologicko-pôrodných a detských oddeleniach) vo vybraných okresoch s podielom obyvateľov rómskych komunit viac ako 20 %, ako aj opatrenie 5.1.1 Návrh na pilotnú implementáciu cieleňého prevenčného programu zameraného na sexuálne a reprodukčné zdravie a určeného pre obyvateľov marginalizovaných rómskych komunit. Rámec odporúčania č. 31 reaguje na dlhodobé aktivity Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v oblasti uhrádzania antikoncepcie ako aj interrupcií v plnom rozsahu zo zdrojov verejného zdravotného postenia, a v prípade zabezpečenia príslušných rozpočtových zdrojov bude (problematika zákona č. 363/2011 Z. z. a č. 577/2004 Z. z.) Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity participovať na uvedených aktivitách.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity k odporúčaniam č. 31 písm. e) poukazuje súčasne na existenciu vyhlášky č. 56/2014 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o poučení, ktoré predchádza informovanému súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby a vzory informovaného súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby v štátnom jazyku a v jazykoch národnostných menšín.

Príloha 2

Súčasne Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity poukazuje na skutočnosť, že informovaný súhlas a poučenie pacienta je upravené vo všeobecnej rovine v § 6, a osobitne v prípadoch utajenia totožnosti v súvislosti s pôrodom v § 6a, osobitne informovaný súhlas pri umelom prerušení tehotenstva v § 6b zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

K problematike spracovania osobných údajov k odporúčaniu č. 31 písm. h) sa Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity vyjadril k odporúčaniu č. 2, v tomto prípade uvedená problematika navyše podlieha pod regulačný okruh zákona č. 576/2004 Z. z. V každom prípade, na ktorýkoľvek zistený, či ohlásený prípad prípadného podozrenia z kolízie s povinnosťami vyplývajúcich zo zákona č. 576/204 Z. z. a č. 578/2004 Z. z. bude Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity reagovať v súlade s reakčnými povinnosťami vyplývajúcimi zo všetkých medzinárodných ľudskoprávných dohovorov vrátane Dohovoru.

Súčasne Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity poukazuje na skutočnosť, že v minulých rokoch sa podieľal zo zdrojov podľa zákona č. 526/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva vnútra SR na realizácii projektu Zdravé komunity, ktorý sa v súčasnosti realizuje v odbornej gescii Ministerstva zdravotníctva SR, pričom aj s ohľadom na plánované opatrenie č. 4.3.1 je zrejmom skutočnosťou, že ženy z prostredia marginalizovaných rómskych komunít majú vytvorené štandardné podmienky pre prístup k vhodným a bezpečným pôrodnickým postupom.

32. Výbor víta prijatie záväzných predpisov prostredníctvom vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 56 z 23. októbra 2013, ktorá podrobne stanovuje postup získavania slobodného, vopred poskytnutého a informovaného súhlasu ženy pred vykonaním sterilizácie a požaduje distribúciu vzorových formulárov informovaného súhlasu v štátnom jazyku, ako aj v jazykoch národnostných menšín. Napriek tomu je výbor naďalej znepokojený tým, že:

a) neexistuje žiadne systematické monitorovanie implementácie vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 56 a iných relevantných právnych predpisov o zákaze nútenej sterilizácie;

b) rómske ženy si nie sú vedomé svojich práv a nepoznajú spôsoby získania nápravy v prípade sterilizácie bez informovaného súhlasu, vrátane prípadov, ktoré sa udiali v minulosti;

c) na súdoch už dlhú dobu prebieha niekoľko konaní o prípadoch nútených sterilizácií, čo indikuje neschopnosť súdneho systému zabezpečiť primeranú, účinnú a rodovo citlivú nápravu včasným spôsobom.

33. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby:

a) systematicky monitorovala verejné a súkromné zdravotné strediská, vrátane nemocníc a kliník, ktoré vykonávajú sterilizácie, s cieľom zabezpečiť úplný súlad s vnútroštátnymi právnymi predpismi o zákaze nútenej sterilizácie a ukladať primerané sankcie v prípade ich porušenia;

b) zabezpečila pre relevantný zdravotnícky personál vo verejných a súkromných zdravotných strediskách systematické a pravidelné vzdelávanie o tom, ako zabezpečiť slobodný, vopred poskytnutý a informovaný súhlas s lekáorskými zákrokmi v oblasti reprodukčného

Príloha 2

zdravia žien, vrátane sterilizácie, v súlade s dohovorom a všeobecným odporúčaním výboru č. 19 o násilí na ženách a č. 24 o ženách a zdraví;

c) prijala opatrenia na zvýšenie povedomia rómskych žien o ich sexuálnych a reprodukčných právach, ako aj o spôsoboch získavania nápravy v prípade ich porušenia, vrátane prípadov, ktoré sa stali v minulosti;

d) v súlade so všeobecným odporúčaním výboru č. 33 o prístupe žien k spravodlivosti zabezpečila, aby boli sťažnosti rómskych žien v prípadoch nútených sterilizácií riadne uznané a aby mali obeť takýchto postupov prístup k prostriedkom nápravy a odškodneniu, ktoré budú primerané, efektívne, poskytované bezodkladne, holistické a úmerné závažnosti utrpenej ujmy.

Zodpovednosť:	MZ SR, MS SR, MV SR (ÚSVSRRK)
----------------------	--------------------------------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo zdravotníctva

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky má zákonom č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, presne vymedzené kompetencie a teda mu neprináleží systematicky monitorovať verejné a súkromné zdravotné strediská, vrátane nemocníc a kliník.

Zvyšovanie povedomia o problematike sterilizácii a informovaného súhlasu „Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 56 z 23. októbra 2013, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o poučení, ktoré predchádza informovanému súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby a vzory informovaného súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby v štátnom jazyku a v jazykoch národnostných menšín“, ktorá nadobudla účinnosť 1. apríla 2014, je premietnuté do obsahu vzdelávania všetkých študentov zdravotníckeho školstva v dennej i externej forme štúdia, ktorým získavajú odbornú spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností v jednotlivých zdravotníckych povolaniach (Nariadenie vlády SR č. 296/2012 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností). Systematicky sa predmetnej tematike venuje pozornosť aj v rámci kvalifikačného špecializačného štúdia, ako aj v rámci štúdia zameraného na riadenie a organizáciu zdravotníctva s názvom Master of Public Health.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky v zmysle zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vydáva štátne vzdelávacie programy pre zdravotnícke študijné odbory pripravujúce žiakov na výkon zdravotníckeho povolania na stredných zdravotníckych školách. Štátne vzdelávacie programy v rámci všeobecného a odborného teoretického vzdelávania obsahujú tematické celky zamerané na sexuálnu výchovu a reprodukčné zdravie. Aj počas praktického vyučovania a odbornej klinickej praxe pri ošetrovaní a asistencii sa študenti oboznamujú okrem iného aj s problematikou tehotenstva v mladom veku a sexuálne prenosných ochorení. V rámci ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky ustanovuje minimálne štandardy pre špecializačné študijné programy, minimálne štandardy pre certifikačné študijné programy a minimálne štandardy pre študijné programy sústavného vzdelávania. Rozsah teoretických vedomostí v minimálnych štandardoch pre príslušné študijné odbory zahŕňa špecifické poznatky týkajúce sa sexuálneho zdravia.

Príloha 2

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity:

Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity vzhľadom k celému rámcu odporúčania č. 33 bude naďalej koordinovať plnenie cieľov Aktualizácie stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 v spolupráci s vecne príslušnými členmi vlády s cieľom naplnenia globálneho cieľa nového akčného plánu pre oblasť D.2.3. zdravia - Znížiť rozdiely v zdravotnom stave medzi Rómami a väčšinou populáciou najmä zlepšením prístupu ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti, k ochrane a podpore dobrého zdravia a prevencii chorôb, podporou zdravého životného štýlu a zlepšovaním životných podmienok, vrátane čiastkového cieľa č. 5 - Zlepšiť kvalitu a dostupnosť služieb a programov v oblasti podpory a ochrany sexuálneho a reprodukčného zdravia pre obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít. Nad rámec uvedeného odporúčania teda reaguje aj opatrenie národnej stratégie uvedeného akčného plánu č. 4.1.3 Príprava a pilotné zavedenie pracovnej pozície asistenta osvetly zdravia v nemocniciach (prioritne na gynekologicko-pôrodných a detských oddeleniach) vo vybraných okresoch s podielom obyvateľov rómskych komunít viac ako 20 %, ako aj opatrenie 5.1.1 Návrh a pilotná implementácia cieleného prevenčného programu zameraného na sexuálne a reprodukčné zdravie a určeného pre obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít.

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Ministerstvo spravodlivosti SR je pripravené poskytnúť potrebnú súčinnosť rezortu zdravotníctva. Prijímanie sťažností na postup zdravotníckych pracovníkov ako aj odškodňovanie za ich pochybenia je mimo právomoci ministerstva spravodlivosti.

Posilnenie ekonomického postavenia žien

34. Výbor zaznamenal, že zmluvná strana zaviedla minimálne dôchodky a predĺžila trvanie materskej dovolenky pre slobodné matky. Je však znepokojený tým, že domácnosti s jedným rodičom, ak sú vedené ženou, staršou ženou alebo rómskou ženou, predovšetkým ak žije v segregovanej osade, sú vystavené vysokému riziku chudoby, a že dávky sociálneho zabezpečenia, príspevky a dôchodky nezabezpečujú dostatočnú ochranu pred chudobou.

35. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby prehodnotila svoj systém dôchodkového zabezpečenia a sociálnych dávok s cieľom zabezpečiť, aby výška a trvanie poberania dôchodkov a iných dávok boli primerané pre účinnú ochranu pred chudobou, a prijala osobitnú stratégiu na zlepšenie ekonomického postavenia domácností s jedným rodičom, vedených ženami, staršími ženami alebo rómskymi ženami.

Zodpovednosť:	MPSVR SR
----------------------	-----------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky k riešeniu rizika chudoby pristupuje komplexne, ako k problému týkajúceho sa viacerých tematických oblastí na viacerých úrovniach. Ochrana osôb pred rizikom chudoby tvorí jeden z pilierov systému sociálnej ochrany. V rámci riešenia problému rizika chudoby je na národnej úrovni nastavený systém pomoci v hmotnej núdzi. Ide o doplnkový systém, ktorý je definovaný zákonom č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene

Príloha 2

a doplnení niektorých zákonov. V nadväznosti na znenie odporúčania považujeme súčasný systém pomoci osobám v hmotnej núdzi za dostatočne ochranný vo vzťahu k napĺňaniu ústavnému práva osôb na zabezpečenie základných životných podmienok. Systém má v sebe zakomponované aj opatrenia, ktoré majú motivačný a aktivačný charakter s cieľom podporiť snahu občana a pomôcť mu čo najskôr vyriešiť jeho nepriaznivú sociálnu situáciu. Opatrenia sú zamerané predovšetkým na podporu ekonomickej aktivity v rámci domácností a podporu ich aktívnej účasti na trhu práce. Cieľom pomoci v hmotnej núdzi nie je dlhodobé kompenzovanie príjmu domácnosti, ale aktuálna pomoc v núdzi na úrovni zabezpečenia základných životných podmienok. Je potrebné uviesť, že v posledných rokoch došlo k výraznému poklesu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, a to v dôsledku prijatých opatrení v danej oblasti.

Zdôrazňujeme, že na oblasť riešenia chudoby majú priamy dopad predovšetkým opatrenia zamerané na podporu aktívnej účasti osôb na trhu práce, podporu ich ekonomickej aktivity domácností, zvyšovanie vedomostí a zručností. Najmä podpora aktívnej účasti na trhu práce vedie k samotnému zvýšeniu príjmu domácnosti, zníženiu jej ekonomickeho zaťaženia a napomáha k zníženiu rizika ich chudoby. V rámci sektorovej spolupráce sa zameriavame na sprístupňovanie služieb, ktoré sú rozhodujúce, ako napríklad kvalitné a dostupné predškolské vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, bývanie a sociálne služby, sú realizované širokým spektrom opatrení, a to od poskytovania priamych finančných transferov pre zvýšenie príjmu, zníženie výdavkov až po priame opatrenia aktívneho začleňovania, ktoré podporujú prístup k zamestnaniu, vzdelávaniu a aktívnej participácii na spoločenskom živote.

Opatrenia na riešenie chudoby sú súčasťou viacerých strategických dokumentov zameraných na riešenie chudoby a sociálneho vylúčenia podľa jednotlivých ohrozených skupín (napr. mládež, deti, starší ľudia, marginalizované rómske komunity a pod.). V tejto oblasti je dôležitým rámcovým dokumentom, ktorý zastrešuje jednotlivé opatrenia, národné stratégie, koncepcie a akčné plány zamerané na podporu sociálnej inklúzie a boj proti chudobe Národná rámcová stratégia podpory sociálneho zabezpečenia a boja proti chudobe, ktorá bola prijatá v roku 2015. Vytvorenie národnej rámcovej stratégie umožňuje lepší prehľad národných politík zameraných na sociálnu inklúziu, s väčším dôrazom na aktívnu inklúziu, monitorovanie a vyhodnocovanie týchto politík v nadväznosti na cieľ v rámci Stratégie Európa 2020, a to znížiť riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Predmetná rámcová stratégia sa pravidelne vyhodnocuje a aktualizuje. Z uvedeného dôvodu považujeme prijatie ďalšej osobitnej stratégie k zlepšeniu ekonomickeho postavenia domácností s jedným rodičom, vedených ženami, staršími ženami alebo rómskymi ženami za nadbytočné.

Slovenská republika priebežne analyzuje, monitoruje a prehodnocuje vývoj systému sociálneho poistenia a jeho vplyvy na poistencov. Uskutočňuje parciálne kroky, ktoré reagujú na konkrétne aktuálne ekonomicke podmienky v krajine (napr. zvyšovanie dôchodkových dávok), resp. prijíma legislatívne zmeny, ktoré prispievajú k celkovému zlepšeniu ekonomickej situácie (aj) dotknutého okruhu poistenkýň, a tým aj k znižovaniu chudoby (napr. možnosť opätovného vzniku nároku alebo nároku na výplatu vdovského dôchodku vdov, ktoré ovdoveli pred rokom 2004, a to bez časového obmedzenia).

V čase od prerokovania periodickej správy boli prijaté v oblasti sociálneho poistenia nasledovné relevantné opatrenia:

- v záujme zabezpečenia zvyšovania dôchodkových dávok v istej primeranej a dôchodcovskou verejnosťou akceptovateľnej sume, sa pevná suma zvýšenia v roku 2017 určila z 2 % z priemernej mesačnej sumy daného druhu dôchodku. Z rovnakých dôvodov sa použilo vyššie uvedené percento na zvýšenie úrazovej renty, ktorá sa zvyšuje o percento stanovené rovnakým spôsobom ako percento určujúce pevnú sumu zvýšenia dôchodkových dávok. Celkové zvýšenie výdavkov Sociálnej poisťovne, súvisiace s uvedeným opatrením, sa v roku 2017 očakávalo na úrovni 111,6 mil. eur;
 - na základe zákona č. 287/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 592/2006 Z. z.
-

Príloha 2

o poskytovaní vianočného príspevku niektorým poberateľom dôchodku a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov jednorazovo zvýšila suma vianočného príspevku o 12,74 eura pre poberateľov vianočného príspevku s dôchodkom, resp. úhrnom súm dôchodkov do výšky 396,18 eura (vrátane, t. j. 2 násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu), čo znamená, že suma vianočného príspevku vrátane jednorazového zvýšenia v roku 2016 mohla dosiahnuť výšku až 100 eur. Počet poberateľov vianočného príspevku bol cca 1,17 milióna v decembri 2016 a jednorazové zvýšenie k vianočnému príspevku dostalo cca 699 tisíc z nich. Celkové výdavky predstavovali cca 77,5 mil. eur za december 2016;

- zákonom č. 407/2015, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov bolo zvýšené materské z pôvodných 65 % na 70 % denného vymeriavacieho základu alebo pravdepodobného denného základu s cieľom výraznejšie podporiť rodičov detí, ktorí pred nástupom na materskú dovolenku vykonávali zárobkovú činnosť a podieľali sa nemocenským poistením. Priemerný mesačný počet osôb poberajúcich materské bol v roku 2016 cca 25,5 tisíc a priemerná mesačná výška dávky dosiahla cca 477,8 eura;
- odstránili sa rozdielnosti podmienok nároku na pozostalostné dôchodkové dávky vdov a vdovcov, ktorí odoveli pred 1. januárom 2004 v porovnaní s vdovami a vdovcami, ktorí odoveli po tomto dni, spočívajúcej v časovom obmedzení možnosti splnenia podmienok opätovného vzniku nároku na vdovský dôchodok, alebo výplatu vdovského dôchodku a opätovného vzniku nároku na vdovecký dôchodok. To znamená, že vdovám, ktoré odoveli pred 1. januárom 2004 a ktorým zanikol nárok na vdovský dôchodok alebo nárok na jeho výplatu sa bude posudzovať opätovný nárok na tento dôchodok alebo nárok na jeho výplatu podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 (podľa predpisov účinných v čase vzniku sociálnej udalosti, ktorou je úmrtie manžela) s tým, že možnosť splnenia stanovených podmienok už nie je časovo obmedzená. V dôsledku uvedeného predmetné nároky vzniknú kedykoľvek splnením stanovenej podmienky (napr. dovŕšením veku 50 rokov). K 31. decembru 2016 bolo na základe spomenutých ustanovení priznaných cca 9 tisíc vdovských/vdoveckých dôchodkov a celkové výdavky dosiahli cca 10,8 mil. eur;

Znevýhodnené a marginalizované skupiny žien

36. Výbor so znepokojením zaznamenal vplyv viacnásobnej diskriminácie na znevýhodnené a marginalizované skupiny žien v zmluvnom štáte. Konkrétne je výbor znepokojený:

a) pretrvávajúcou segregáciou Rómov a Rómok v izolovaných osadách, vrátane budovania múrov a iných fyzických zábran, obmedzeným prístupom rómskych žien k vlastníctvu pôdy, správami o častých násilných vpádoch polície do rómskych osád, ktorých výsledkom sú straty na životoch a vysídlenie obyvateľov, vrátane žien a detí, a absenciou vyšetrovaní prehnaneho používania sily a zneužívania právomoci zo strany polície;

b) zvýšeným rizikom násilia, vykorisťovaním v oblasti práce a rasovo motivovanými činmi, ktorým čelia migrantky;

c) skutočnosťou, že od transrodových a intersexuálnych žien, ktoré sa usilujú o zmenu svojho úradne uznaného pohlavia, sa údajne požaduje, aby sa podrobili medicínskym postupom a zákrokom, ktoré nerešpektujú ich slobodu kontroly nad vlastným telom;

d) absenciou komplexných dát o ženách vystavených viacnásobnej diskriminácii, čo je prekážkou získavania základov pre informovanú a cielenú politiku na riešenie situácie týchto žien vo vzťahu k všetkým oblastiam obsiahnutým v dohovore.

37. Výbor naliehavo žiada zmluvnú stranu, aby:

Príloha 2

a) zrevidovala svoje právne predpisy a politiky v súvislosti s vlastníctvom pôdy a bývaním, vrátane stavebného zákona, za účasti rómskych žien, s cieľom zabezpečiť, aby si tieto ženy mohli v plnej miere uplatňovať svoje práva na primerané bývanie, vzdelanie, rodinný a súkromný život bez diskriminácie a obáv zo segregácie, násilného vyst'ahovania a vysídlenia, a vytvorila a uplatňovala prísny kódex správania pre políciu, ktorý by účinne zaručoval rešpektovanie ľudských práv žien pri všetkých policajných operáciách;

Zodpovednosť:	MV SR (ÚSVSRRK)
----------------------	------------------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Príloha 2

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity:

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity bude naďalej participovať na dopracovaní nového stavebného zákona. Uznesením Národnej rady Slovenskej republiky č. 1795 zo 17. júna 2015 k vládnemu návrhu zákona o územnom plánovaní a výstavbe a o zmene a doplnení niektorých zákonov (stavebný zákon) – tlač 1573, návrh prešiel prvým čítaním. Uvedený návrh obsahoval celú sériu právnych inštitútov zabezpečujúcich tak výstavbu nových štruktúr bývania ako aj legalizáciu a procesy legalizácie súčasných urbanistických sídiel marginalizovaných rómskych komunít. Následne bol tento vládny návrh zákona vzatý späť predkladateľom. V júli 2016 splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity podporil presadenie príslušných úprav v tejto oblasti v návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (predkladateľ Ministerstvo spravodlivosti SR). Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity bude naďalej participovať na príprave návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov, ktorého jedným z cieľov je úprava podmienok pozemkovej a finančnej náhrady za pôvodné pozemky vo vzťahu k pozemkovým úpravám na účely usporiadania vlastníckych vzťahov na území tzv. rómskych osád, hospodárskych dvorov bývalých aj súčasných poľnohospodárskych podnikov a pri usporiadaní vlastníctva v súvislosti so zmenou štátnej hranice. Uvedenú legislatívnu aktivitu Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity podporí vzhľadom na prípravu projektovej aktivity „Asistencia pri vysporiadavaní pozemkov v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít - I“.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity súčasne poukazuje na skutočnosť, že došlo k revízií občianskeho procesného práva aj prijatím troch nových civilných kódexov, zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, a zákon č. 162/2015 Z. z. správny súdny poriadok. Uvedeným rámcom všeobecne záväzných právnych predpisov, doplnených ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, v súlade s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi je zabezpečená realizácia práva na súdnu ochranu prostredníctvom efektívnejších nástrojov, vrátane exkluzívneho zvýhodneného postavenia účastníka diskriminačného sporu, vrátane pracovného sporu súvisiaceho s porušením zásady rovnakého zaobchádzania.

Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity bude v ďalšom období spoločne s príslušnými členmi vlády SR koordinovať proces realizácie aktualizácie stratégie pre integráciu Rómov do roku 2020, ktorá medzi opatreniami obsahuje aj úlohy preskúmania či prípravy všeobecne záväzných právnych predpisov v rozsahu DVO alebo nástrojov zabezpečenia práva na rovnaké zaobchádzanie.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity bude naďalej pokračovať v partnerskej spolupráci s Policajným zborom, v rozsahu zabezpečenia základných práv Rómov v procesoch presadzovania práva Policajným zborom, vrátane ďalšej spolupráce v oblasti aktivít referentov pre prácu v komunitách. Vo všetkých týchto prístupoch bude aplikovať princípy uvedené v už citovanom uznesení Európskeho parlamentu P7_TA(2013)0545 z 10. 12. 2013 - Rodové aspekty európskeho rámca pre národné stratégie začleňovania Rómov. Rovnako bude uplatňovať tieto princípy obsiahnuté aj v ďalších už uvedených právnych aktoch EÚ.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity pri postupoch podľa zákona č. 292/2014 Z. z. bude dôsledne dodržiavať základné horizontálne princípy Operačného programu Ľudské zdroje, a to horizontálny princíp rovnosť medzi mužmi a ženami a horizontálny princíp

Príloha 2

nediskriminácie.

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Rezort spravodlivosti bol v minulosti súčinný s Úradom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity vo veci možnosti zavedenia pojmu „obydlie“ tak, aby ochranu bývania mohli požívať aj veci, ktoré nemajú charakter stavby. V tejto súvislosti nie je stanovená priama zodpovednosť Ministerstva spravodlivosti SR, ale pripúšťa možnosť byť spolupracujúcim subjektom.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka

V SR nie je prístup k vlastníctvu pôdy segregovaný ani podľa národnosti ani podľa pohlavia. Vlastnícke právo, ktoré sa vzťahuje aj na vlastníctvo nehnuteľností, je základným právom, ktoré patrí každému a je takto chránené Ústavou SR. V nadväznosti na to má každý rovnaké práva a povinnosti v oblasti realizácie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. To sa týka i vlastníctva poľnohospodárskych pozemkov. SR pripravuje opatrenia na zlepšenie prístupu drobných obhospodarovateľov ako aj aktívnych farmárov k pôde. Príslušnosť k rómskej národnosti ani k niektorému pohlaviu pritom nie je a nemôže byť kritériom.

Pokiaľ ide o všeobecné zlepšenie podmienok marginalizovaných komunít v oblasti prístupu k vlastníctvu pozemkov pod svojimi obydliami, s účinnosťou od 1.9.2017 upravuje § 8 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách realizáciu tzv. jednoduchých pozemkových úprav na účely usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov k pozemkom pod urbanistickými sídlami marginalizovaných rómskych komunít. Vlastníkovi pozemku, na ktorom stojí rómska osada sa poskytuje možnosť vyrovnania v pozemkoch alebo v peniazoch. Ak vlastník nebude mať záujem o pozemky, na ktorých stojí osada, taký pozemok prejde do vlastníctva obce, pričom obec nesmie tento pozemok scudziť ani zaťažiť s výnimkou prevodu do vlastníctva obyvateľom obydľí. Týmto spôsobom bude pozemkové vlastníctvo pod rómskymi osadami v rukách obce. Užívatelia takých pozemkov potom môžu získať vlastníctvo pozemkov pod osadami od obcí.

b) prijala ochranné opatrenia pre všetky migrantky, vrátane tých bez platných dokladov, ktoré sú vystavené mimoriadnemu riziku násillia, posilnila pracovné inšpekcie na pracoviskách, vrátane súkromných domácností, a vykonala konkrétne opatrenia na ochranu migrantiek pred rasovo motivovanými činmi;

c) zrevidovala súčasné právne predpisy a prijala opatrenia na zabezpečenie rešpektovania a ochrany práva transrodových a intersexuálnych žien a dievčat na kontrolu nad vlastným telom a práva nebyť podrobené nedobrovoľným medicínskym postupom a zákrokom, vrátane zrušenia požiadavky povinných sterilizácií a chirurgických zákrokov v prípade transrodových žien, ktoré chcú získať právne uznanie svojho rodu (pohlavia).

Zodpovednosť:	MS SR, MV SR, MZ SR
----------------------	----------------------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Príloha 2

Ministerstvo zdravotníctva SR:

Medicínske poznatky, vyhlášky a predpisy Ministerstva zdravotníctva SR týkajúce sa komplexnej zdravotníckej starostlivosti transrodových ľudí⁸ na Slovensku v súčasnosti, medzinárodné postupy ako aj národné odporúčania odborných spoločností SLS, kongresy a odborné podujatia špecializujúce sa na proces tranzície, majú jednoznačný a jednotný názor, s ktorým sa plne stotožňuje aj Slovenská sexuologická spoločnosť a to, že pri procese tranzície z muža na ženu (MtF) alebo ženy na muža (FtM) je na právne uznanie svojho zmeneného pohlavia nutné vykonať okrem iných postupov aj znemožnenie reprodukčnej funkcie.

Nie je možné súhlasiť s tvrdením, že ide o nedobrovoľný proces, konkrétne na kastráciu. V procese tranzície sa vyžaduje dlhodobý, najmenej 2 roky trvajúci sled medicínskych úkonov a sledovaní s dobrovoľným a rozhodne bez nátlaku a tiesne vyplnením informovaného súhlasu s kastráciou a vlastným podpisom potvrdený dokument po dôkladnom poučení vyškoleným zdravotníckym pracovníkom. Rozhodne nesúhlasíme s vyššie uvedeným tvrdením výboru CEDAW o diskriminácii a nedobrovoľných zákrokoch realizovaných zdravotníckymi pracovníkmi v Slovenskej republike a od týchto postojov, myšlienok a obvinení sa rozhodne ako odborná medicínska spoločnosť dištancujeme.

Ministerstvo vnútra SR

V súvislosti s ochrannými opatreniami pre všetky migrantky, vrátane tých bez platných dokladov, ktoré sú vystavené mimoriadnemu riziku násillia, v pôsobnosti rezortu vnútra ide najmä o problematiku zaistovania a administratívneho vyhostenia žien – migrantiek. Legislatívnu bázu uvedenej problematiky tvorí predovšetkým zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“), interné predpisy, medzinárodné dohovory, odporúčania rôznych medzinárodných inštitúcií atď. Pri realizácii úkonov súvisiacich s konaním o administratívnom vyhostení a zaistení sa dodržiavajú princípy etiky a nediskriminácie žien – migrantiek, ako aj ochranné opatrenia vo vzťahu k tejto cieľovej skupine. Ide napr. o povinnosť štátnych orgánov vykonávať prehliadku migrantov osobou rovnakého pohlavia. V súvislosti so zaistením žien ako osobitnej kategórie štátnych príslušníkov tretích krajín ustanovuje zákon o pobyte cudzincov viacero špecifických pravidiel. Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov rešpektuje a chráni práva žiadateľiek o azyl a nediskriminuje medzi tými, čo disponujú cestovnými, respektíve inými identifikačnými dokladmi, alebo nie. Aj keď priamo nedefinuje tzv. zraniteľné skupiny, z hľadiska procedurálnych úkonov a ich zabezpečenia plne korešponduje s príslušnou legislatívou EÚ a zabezpečuje osobitný prístup ku týmto skupinám.

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Primárne zodpovedným rezortom k tomuto odporúčaníu je rezort zdravotníctva. Ministerstvo spravodlivosti SR vzhľadom na zabezpečovanie úlohy sekretariátu Výboru pre práva LGBTI ľudí je v pozícii spolupracujúceho subjektu, keďže na požiadavku sterilizácie pri zmene pohlavia nemá rezort priamy ani nepriamy dosah.

38. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby vo všetkých oblastiach upravených dohovorom zlepšila zber dát členených podľa pohlavia, veku, národnosti, geografickej polohy a socioekonomického zázemia, s osobitným dôrazom na ženy čeliace viacnásobným a prelínajúcim sa formám diskriminácie, vrátane žien patriacich k rómskej menšine a iným etnickým menšinám, migrantiek, utečenkýň a žien žiadajúcich o azyl, žien so zdravotným postihnutím, lesbieb, bisexuálnych, transrodových

Príloha 2

a intersexuálnych žien. Výbor v tomto prípade odporúča zmluvnej strane, aby:

- a) zbierala dáta o etnicite na základe princípu seba identifikácie a anonymity;
- b) zapojila skupiny populácie, na ktoré sú zacielené výskumy, do procesov definovania dát a zberu dát;
- c) zabezpečila dôslednú ochranu osobných údajov v celom procese zberu dát, vrátane zberu, spracovania a šírenia dát.

Zodpovednosť:	MS SR, MV SR (ÚSVSRRK), ŠÚ SR
----------------------	--------------------------------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity:

S prihliadnutím na stanoviská k predchádzajúcim odporúčaniam v oblasti spracovania údajov, Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity je viazaný metodickým dokumentom pre Monitorovanie a hodnotenie stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020, ktorý vychádza zo súboru ukazovateľov spracúvaných Agentúrou Európskej únie pre základné práva (ďalej len „FRA“). FRA ako inštitúcia poverená Európskou komisiou vypracovať jednotný súbor ukazovateľov pre účely sledovania pokroku v plnení národných stratégií, takýto rámec ukazovateľov vytvorila v spolupráci s členskými krajinami EÚ v rámci práce Working Party on Roma Integration Indicators. Uvedený súbor ukazovateľov predstavuje mechanizmus, ktorým budú všetky členské štáty EÚ, ktoré prijali národné stratégie pre integráciu Rómov, zaviazané pravidelne odpočítavať ich plnenie v ročnej periodicite.

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Ministerstvo spravodlivosti SR navrhuje medzi zodpovedné subjekty doplniť Úrad pre ochranu osobných údajov. Zber citlivých dát je dlhodobou témou a súčasťou úloh Akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie na roky 2016-2019.

39. Výbor je ďalej znepokojený nedávnym opätovným oživením negatívnych prejavov zo strany politických lídrov, súkromných organizácií a náboženských skupín, ako aj násilím namiereným proti rómskym ženám a ženám patriacim do iných etnických menšinových skupín, migrantkám, utečenkyniam a ženám, ktoré žiadajú o azyl, a rovnako proti lesbám, bisexuálnym, transrodovým a intersexuálnym ženám.

40. Výbor naliehavo žiada zmluvnú stranu, aby:

- a) novelizovala právne predpisy s cieľom výslovne zakázať nenávistné prejavy proti lesbám, bisexuálnym, transrodovým a intersexuálnym ženám ako samostatný trestný čin;
- b) zabezpečila, aby sa prísne uplatňoval zákaz trestných činov z nenávisťi a nenávisťných prejavov podľa Antidiskriminačného zákona a Trestného zákona a aby boli sudcovia, prokurátori, polícia a ďalšie orgány činné v trestnom konaní primerane odborne vyškolení s cieľom rozpoznať a účinne riešiť takéto incidenty;
- c) verejne odsúdila rasovo motivovaný a homofónny diskurz a rasovo motivované a homofóbne násilie, vrátane prejavov rasizmu

Príloha 2

a homofóbie v médiách a na internete, a posilnila snahy o presadzovanie tolerancie a rešpektovania rozmanitosti;

d) zaujala inkluzívny a neselektívny prístup pri dodržiavaní princípu nevyhostenia a uplatňovala rodovo citlivý prístup k pokračujúcemu prílivu utečencov, ako aj voči žiadostiam o azyl, vrátane procedurálnych otázok, a to v súlade s právami pokrytými dohovorom a všeobecným odporúčaním č. 32 (2014) o rodovom rozmere utečeneckého štatútu, azylu, národnosti a žien bez štátnej príslušnosti.

Zodpovednosť: MS SR, MV SR

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Uvedené odporúčanie je už čiastočne implementované novelou Trestného zákona účinnou od 1. januára 2017, ktorou sa okrem iného upravila skutková podstata trestného činu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti upravenej v § 424, ktorého odsek 1 znie:

„Kto **verejne podnecuje k násiliu alebo nenávisti** voči skupine osôb alebo jednotlivcovi **pre ich skutočnú alebo domnelú** príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, **sexuálnu orientáciu**, politické presvedčenie, náboženské vyznanie alebo preto, že sú bez vyznania, alebo verejne podnecuje k obmedzovaniu ich práv a slobôd, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.“

Ministerstvo vnútra SR

K bodu b) odporúčania č. 40, uvádzame, že Ministerstvo vnútra SR si plne uvedomuje dôležitosť zabezpečenia trestnoprávnej ochrany lesieb, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych žien pred nenávisťnými útokmi. Za uvedeným účelom sú príslušníci Policajného zboru vrátane vyšetrovateľov Policajného zboru k predmetnej problematike pravidelne školení a metodicky usmerňovaní. Ide o organizovanie inštruktážno-metodických zamestnaní, vydávanie písomných metodík, usmernení a podobne. K bodu d) predmetného odporúčania možno konštatovať, že Slovenská republika ako signatár medzinárodných dohovorov OSN (Dohovor o právnom postavení utečencov a Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu) dodržiava právne záväzky vyplývajúce z týchto zmlúv a aplikuje nediskriminačné postoje v azylovej politike. Nie sú žiadne pochybnosti o nediskriminačnom prístupe pri dodržiavaní princípu non-refoulement a to nielen na základe rodového aspektu, národnosti, či v prípadoch žien bez štátnej príslušnosti.

Manželstvo a rodinné vzťahy

41. V súvislosti s rastúcim počtom rozvodov, domácností s jedným rodičom, ktorým je vo väčšine prípadov žena, a de facto partnerstiev výbor so znepokojením zaznamenal, že:

a) neexistujú právne ustanovenia upravujúce de facto partnerstvá (označované ako „voľné spolužitie partnerov“), čo môžu uprieť ženám ochranu a majetkové vysporiadanie v prípade rozchodu s partnerom;

b) neboli uskutočnené výskumy, ktoré by sa venovali dlhodobým vývojovým dopadom v prípadoch zdieľanej a striedavej starostlivosti, doplnenej do Zákona o rodine v roku 2010, a neboli zabezpečené ani

opatrenia proti zníženým platbám výživného na deti vyplývajúcim z takýchto opatrení a prinášajúcim riziko ohrozenia blaha dieťaťa;

c) súčasné právne predpisy zmluvnej strany o delbe majetku po rozvode neriešia primeraným spôsobom rodovo podmienené ekonomické rozdiely medzi manželmi vyplývajúce z tradičných vzorcov pracovného a rodinného života. Tieto vzorce často vedú k nárastu ľudského kapitálu a zárobkového potenciálu u mužov, zatiaľ čo ženy zažívajú opak, takže v súčasnosti nie sú ekonomické dôsledky manželstva a rozvodu spravodlivo zdieľané. Podobne ani existujúca legislatíva, a ani súdna prax neriešia otázku delby budúceho zárobkového potenciálu s cieľom zabezpečiť nápravu možných rodovo podmienených ekonomických disparít medzi manželmi.

42. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby:

a) uskutočnila legislatívne reformy za účelom ochrany ekonomických práv žien žijúcich v de facto partnerstvách, v súlade so všeobecným odporúčaním č. 29 o ekonomických dôsledkoch manželstva, rodinných vzťahov a ich rozpadov;

b) uskutočnila výskumy o vývojových dopadoch zdieľanej a striedavej starostlivosti, zamerané na psychickú pohodu a ekonomické blaho dieťaťa, a zabezpečila potrebné vzdelávanie personálu súdov a sociálnych pracovníčok a pracovníkov o komplexnej povahe týchto opatrení, pamätajúc na rastúci vplyv „organizácií zastupujúcich práva mužov“ na sociálne pracovníčky a pracovníkov, a zaistila, aby sa implementovala a v praxi vynucovala zmena zákona o rodine z roku 2015, vyžadujúca zohľadňovanie „zásahov do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou“ pri rozhodovaní o všetkých otázkach týkajúcich sa dieťaťa;

c) uskutočnila výskumy o ekonomických dopadoch rozvodu na oboch partnerov a prijala také právne opatrenia, ktoré môžu byť potrebné pre nápravu ekonomických disparít medzi mužmi a ženami po rozvode manželstva, konkrétne predovšetkým uznanie zárobkového potenciálu ako súčasti manželského majetku podliehajúceho delbe po rozvode, alebo stanovenia pravidelných vyrovnávacích platieb, v súlade so všeobecným odporúčaním č. 29.

Zodpovednosť:	MS SR, MPSVR SR
----------------------	------------------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo spravodlivosti SR:

Ministerstvo spravodlivosti SR k téme zdieľanej a striedavej starostlivosti organizuje rôzne odborné podujatia. V roku 2016 napr. iniciovala zástupkyňa SR pred Európskym súdom pre ľudské práva Marica Pirošíková stretnutia na tému tzv. syndrómu zavrhnutého rodiča a na tému znaleckej činnosti pri rozhodovaní o maloletých. Cieľom bolo upozorniť na to, že koncept "syndróm zavrhnutého rodiča" prenikol do slovenskej klinickej, sociálnej a súdnej praxe a negatívne ovplyvňuje rozhodovanie orgánov verejnej moci a súdov vo veciach týkajúcich sa maloletých. Na odbornom stretnutí boli prezentované vyhlásenia odborných profesných organizácií odsudzujúce tento fenomén upozorniť inter alia na to, že „úlohou súdu je rozlíšiť medzi situáciami, v ktorých je dieťa kritické voči jednému z rodičov, pretože bolo nevhodne manipulované tým druhým (postarať sa o to, aby sa nespoľahol výlučne na nepatrné indikácie), a situáciami, v ktorých má dieťa svoje vlastné legitímne dôvody pre kritiku alebo strach z rodiča, čo je

Príloha 2

najmä v prípadoch ak je rodič páchatelom domáceho násillia". Cieľom podujatia na tému znaleckej činnosti pri rozhodovaní o maloletých bola výmena skúseností za účelom skvalitnenia aplikačnej praxe a prediskutovanie potreby prijatia legislatívnych zmien. Experti ministerstva pravidelne prispievajú svojimi výstupmi na tieto témy aj na odborných podujatiach.

Civilný mimosporový poriadok a vyhláška Ministerstva spravodlivosti ustanovujúca podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých⁹, účinné od 1. júla 2016, obsahujú legislatívne zmeny majúce za cieľ zvýšenie ochrany maloletých v občianskoprávnom konaní. Civilný mimosporový poriadok osobitne zvyrazňuje, že súd koná v najlepšom záujme dieťaťa, a ak je to vhodné, informuje dieťa o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa priebehu konania a veci samej. Súd je povinný zisťovať názor maloletého dieťaťa, pričom vyjadrenie názoru maloletého nie je podmienené vekovou hranicou ani rozumovou vyspelosťou, ale schopnosťou ho vyjadriť, a to primárne samostatne. V prípade, ak sa to neprieči účelu konania, je súd povinný maloletého informovať o prebiehajúcom konaní.

Pokiaľ ide o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých, od 1. júla 2016 musia súdy zisťovať, „či sa povinný podrobuje rozhodnutiu a či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu". Cieľom je korigovať doterajšiu prax niektorých súdov. Stávalo sa, totiž, že súdy po podaní návrhu na výkon rozhodnutia automaticky pristupovali k sankciám a nútenému výkonu rozhodnutia bez predchádzajúceho skúmania dôvodov, prečo k výkonu nedošlo. Je zároveň potrebné poznamenať, že často tieto dôvody existovali nie na strane povinného, ale práve na strane oprávneného alebo samotného dieťaťa.

Ak súd konajúci vo veci výkonu rozhodnutia zistí, že možno existujúce ospravedlniteľné dôvody odstrániť a plnenie rozhodnutia dosiahnuť účasťou na sociálnom poradenstve, psychologickom poradenstve alebo na inom odbornom poradenstve, povinnosť podrobiť sa poradenstvu možno nariadiť neodkladným opatrením. Neodkladné opatrenie možno nariadiť po predchádzajúcom posúdení vhodnosti a predpokladaného času trvania neodkladného opatrenia osobou, u ktorej sa má poradenstvo vykonať. V praxi sa ukázalo poradenstvo alebo mediácia ako veľmi dobrý prostriedok, ako sa vyhnúť "násilnému" odoberaniu dieťaťa. Poradenstvo v praxi môže byť poskytované napr. školským zariadením výchovného poradenstva alebo akreditovaným subjektom.

Podľa § 389 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku môže súd odložiť výkon rozhodnutia aj bez návrhu, ak je život, zdravie alebo priaznivý vývoj maloletého výkonom rozhodnutia vážne ohrozený. Uvedené zmeny vychádzali z dohovoru o právach dieťaťa, ako aj z judikatúry ESĽP k článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv.

Nový Civilný mimosporový poriadok má vo svojich zásadách (článok 2 ods. 1) uvedené, že každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi vyjadrené a chránené.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR:

K odporúčaníu 42 b) uvádza MPSVR SR, že dané odporúčanie už priebežne plní.

⁹ Vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 207/2016 Z. z. z 27. júna 2016, ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých

Zmena článku 20 odsek (1) dohovoru

43. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby čo najskôr prijala zmenu článku 20 odsek (1) dohovoru súvisiacou s dĺžkou zasadnutí výboru.

Zodpovednosť:	MPSVR SR, MZVaEZ SR
----------------------	----------------------------

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR:

Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR ako gestor CEDAWu pripraví v priebehu roka 2017 všetky nevyhnutné úkony na prijatie zmeny článku 20 odsek (1) CEDAWu v zmysle odporúčania.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR:

Gestorm Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktoré bude iniciovať v priebehu roka 2017 vnútroštátny proces prijatia zmeny čl. 20 ods. 1 Dohovoru. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (odbor medzinárodného práva), ktoré koordinuje a metodicky riadi prípravu a dojednanie, prerokovanie a uzavieranie medzinárodných zmlúv a v tejto oblasti spolupracuje s príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy, poskytne Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny SR pri tomto procese súčinnosť.

Pekinská deklarácia a akčná platforma

44. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby vo svojom úsilí o implementáciu ustanovení dohovoru využívala Pekinskú deklaráciu a akčnú platformu.

Program trvalo udržateľného rozvoja 2030

45. Výbor požaduje dosiahnutie skutočnej materiálnej rodovej rovnosti v súlade s ustanoveniami dohovoru, a to prostredníctvom procesu implementácie Programu trvalo udržateľného rozvoja 2030.

Informovanie

46. Výbor pripomína zmluvnej strane jej povinnosť systematicky a nepretržite implementovať ustanovenia dohovoru. Naliehavo žiada zmluvnú stranu, aby venovala prvoradú pozornosť implementácii týchto záverečných zistení a odporúčaní v období odteraz do termínu predloženia nasledujúcej periodickej správy. Výbor preto požaduje včasné informovanie o záverečných zisteniach v úradnom jazyku (úradných jazykoch) zmluvnej strany smerom k relevantným štátnym inštitúciám na všetkých úrovniach (štátna, regionálna, miestna), predovšetkým smerom k vláde, ministerstvám, parlamentu a súdnictvu, s cieľom zabezpečiť ich úplnú implementáciu. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby spolupracovala so zainteresovanými subjektmi, akými sú zamestnávateľské združenia, odborové organizácie, ľudsko-právne organizácie a organizácie na ochranu práv žien, univerzity, výskumné inštitúcie, médiá, atď. Ďalej odporúča, aby sa záverečné zistenia šírili vo vhodnej forme aj na miestnej úrovni s cieľom umožniť ich implementáciu. Okrem toho výbor požaduje, aby zmluvná strana ďalej informovala všetky zainteresované subjekty

Príloha 2

o Dohovore o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, jeho opčnom protokole a rozhodovacej činnosti a o všeobecných odporúčaniach výboru.

Zodpovednosť: MPSVR SR, MZVaEZ SR

Stanovisko zodpovedného rezortu

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR:

Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR ako gestor CEDAWu zabezpečil preklad záverečných zistení, zverejnil ich na svojom webovom sídle¹⁰ a priebežne informuje a využíva Dohovor na presadzovanie práv žien vo všetkých relevantných oblastiach.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR:

K odporúčaniu č. 46 Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR uvádza, že zabezpečilo šírenie informácií o 5. a 6. periodickej správe SR o implementácii Dohovoru jeho zverejnením na svojej webovej stránke. Problematike diskriminácie žien sa rezort diplomacie intenzívne venoval najmä v rokoch 2012 - 2015, kedy boli kompetencie ministerstva v oblasti ľudských práv výrazne posilnené. Do portfólia podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí sa presunuli otázky koordinácie a riadenia činnosti Rady vlády pre ľudské práva, poradného orgánu vlády SR pre agendu ľudských práv. Neoddeliteľnou súčasťou vnútroštátnej politiky v oblasti ľudských práv bol a je trvalý dialóg s občianskou spoločnosťou.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR tiež uvádza, že od roku 2012 do roku 2016 riadilo Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR dva dotačné tituly v oblasti ľudských práv, v rámci ktorých mohli žiadatelia o dotáciu predkladať aj projekty zamerané na odstránenie všetkých foriem diskriminácie žien. Projekty mohli byť zamerané na nasledovné oblasti: 1. presadzovanie, podpora a ochrana ľudských práv a slobôd a 2. predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, homofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Dotácie predstavujú základné nástroje podpory ľudskoprávnej agendy a jednu z foriem dialógu s občianskou spoločnosťou v tejto sfére.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR tiež oznamuje, že rozhodnutia kvázi súdnych orgánov OSN (vrátane Výboru OSN pre odstránenie všetkých foriem rasovej diskriminácie) vo veci sťažností jednotlivcov proti SR uverejňuje na svojej webovej stránke a distribuuje všetkým vecne príslušným rezortom a inštitúciám.

Technická podpora

47. Výbor odporúča zmluvnej strane, aby prepojila implementáciu dohovoru so svojimi rozvojovými snahami a aby v tejto súvislosti využila regionálnu alebo medzinárodnú technickú podporu.

Ratifikácia iných zmlúv

48. Výbor pripomína, že dodržiavanie deviatich významných medzinárodných dokumentov o ľudských právach zmluvnou stranou¹¹ by

¹⁰ <http://www.gender.gov.sk/dokumenty/dokumenty-osn/cedaw/>

¹¹ Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach; Medzinárodný dohovor o občianskych a politických právach; Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie; Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien; Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému

umocnilo možnosti uplatňovania ľudských práv a základných slobôd žien vo všetkých sférach života. Výbor preto odporúča zmluvnej strane, aby zvažila možnosť ratifikácie Medzinárodného dohovoru o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, v prípade ktorého ešte nie je zmluvnou stranou.

Doplnenia záverečných zistení

49. Výbor žiada zmluvnú stranu, aby v priebehu dvoch rokov predložila písomné informácie o opatreniach prijatých na účely implementácie odporúčaní uvedených vyššie v odsekoch 9 a 19 písm. a).

Príprava ďalšej správy

50. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby mu v novembri 2019 predložila svoju siedmu periodickú správu.

51. Výbor žiada zmluvnú stranu, aby postupovala podľa „harmonizovaných usmernení o podávaní správ k medzinárodným zmluvám o ľudských právach, vrátane usmernení o spoločnom základnom dokumente a o špecifických zmluvných dokumentoch“ (HRI/MC/2006/3 a kor.1).

ⁱ Poznámka k prekladu: v origináli použil Výbor označenie „*intersecting forms of discrimination*“, čo by v správnom preklade znamenalo „*prelínajúce sa formy diskriminácie*“. Nakoľko však takýto pojem u nás nie je zatiaľ ustálený, kvôli zrozumiteľnosti uvádzame všade v preklade pojem „*viacnásobná diskriminácia*“. „**Viacnásobná diskriminácia**“ predstavuje situáciu, kedy je osoba diskriminovaná z viacerých dôvodov, pričom tieto dôvody sa pri diskriminačnom správaní spravidla dajú odlíšiť. Pri viacnásobnej diskriminácii, kedy vzniká osobitná kategória znevýhodnenia na základe navzájom súvisiacich, prelínajúcich sa a umocňujúcich sa dôvodov diskriminácie, hovoríme o „**prelínajúcej sa diskriminácii**“ (napr. v kontexte CEDAWu ide o rómske ženy).